

IOAN ADAM

17979
Dublet

M. S. M.

PE LÎNGĂ VATRĂ

PILDE ȘI GLUME ȚĂRĂNEȘTI

222467

BUCUREȘTI

Stabilimentul grafic I. V. SOCECŪ, Strada Berzei, 59

1900

1956

COTA

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI

17 979

1961

De acelaș:

Leagănul viselor (poem dramatic în proză).
Flori de câmp (nuvele).

În curînd:

Rătăcire (roman).
Prin vremuri (simbolizare feerică pentru teatru).

B.C.U. Bucuresti

C222467

61995. II.

859.0 -36

1991

Parinților mei.

MĂ DREG...

Se zice c'ar fi fost cînd-va un boer care nu se îmbătase încă în viață. Lui i se părea ciudat lucru cînd vedea lumea bînd. Nu putea da el cu gîndul, cum omul, care se ține așa de dirz, își lasă picioarele pe mîna vinului, de-l poartă pe două cărări.

Odată s'a amăgit de s'a amețit. A doua zi, după chef, îl apucă o durere de cap, de nu știa pe ce lume-î. Îi venia să apuce câmpii, nu alta.

— Rău îi de bețivi, doamne, grele zile duc. Eu odată m'am alunecat cu firea și cît sufăr — d'apoî ei c'o țin una!..

Îi vine-n minte să-ntrebe pe un sugaciū vestit, că ce face cu atîta durere de cap.

În satul acela era un golan, care sprijinia pă-

reții crîșmelor citu-ți-î ziulica; lîngă tejghele își făcea veacu.

Îl chiamă la curte. Da bețivul perpelit: straile lui erau numai niște sdrențe înodate pe după gît și dupuros de-ți strîmba nasu cînd treceaî pe lîngă dînsul. Căciula-î era roasă, jerpelită și cu resuflături prin fund.

— M'a-mpins păcatul de-am luat un pahar mai mult și tare mă doare capul. Pe tine nu te doare de atîta băut?

— Pe mine mă doare cînd nu beau!

— Cum se poate?

— Ia așa...

— Mh!... Și ce faci de scapi de pozna asta?

— *Mă dreg*, cucoane...

— Cum vine vorba? Învață-mă se mă dreg și eu.

— Păi, iea un stacan de cel mai vechișor, și pune-l la foc să dea un clocot; sdrobește apoi în el un bulgăre de zahăr, presoară-l cu piper negru, bate-l bine să se amestece și dă-l peste cap.

— S'apoi?...

— Apoi umple stacanu iară, — da acum cu vin rece — închide ochii, pune-l la gură și te uită în podele, pin' ți simți că s'a ușurat bine.

— Ș'apoi?...

— Îi vedea cum Ț'a fi...

Face cum l'a învățat. Da vinu-î șugubăț: boerul prinde la coraj și-ncepe cheful din nou: lăutari, joc și mîncare iar pîn' a doua zi.

Durerea de cap însă să-l gătiască: rău de tot, în loc să se ogoaie, se-năsprea.

Chiamă iar pe bețiv:

— Degeaba, mai rău, mă doare capul de par'că dă să se desfacă.

— Nu te da scîrbei. Cum vrei așa de-o dată să-ți treacă?

— Da cum?

— Trebuie, să te dregi și azi...

— Așa?

Și boierul s'a dres pîn' s'a stricat iară: cum i se suia vinul în cap, îi da gust de chef. După beția asta și mai rău. Valeu și valeu! Aștepta neliniștit pe cel cu povăța.

— Se vede c'acesta mi-î sfîrșitul. M'am gătit. În loc de dres, eă mă stric.

— Să n'ai nevoie, las' că-î bine.

— Cum?

— Dă-î înainte, drege-te și azi...

Da boierul ca ieșit din minți:

— Mă rog și mult am să mă dreg eu așa?

— Pîn'ți-a ieși părul prin căciulă, cucoane, ia așa că mie — face el rîzînd cu șirătenie.

Și bețivul apipăe spărturile din fundul căciulei, prin care răsărea smöcuri de păr!...

MĂCAR POPĂ...

Petrecînd printre degete boabele de la mătănii, părintele director se primbla într'o sară prin ograda seminarului.

În vremea asta, numai iată că vede viind o femeie c'un băeat.

— Ce vînt te-o adus pe-aici, fică?

— Sărut mîna părinte: ia ca mama cu paca-tele. Is vadană; am numai băetul acesta. Ce n'am încercat să scot om din el? Am cheltuit, am alergat încotro am văzut cu ochii, m'am sbătut în toate părțile, dă, mamă sunt, numai și numai să-l îndrept pe-o cale mai acătăre—da degeaba:

Am vrut să-l fac profesor, aș!—la dat afară din școală. La meșteșug nu se trage. Treaba pe lingă casă nu vrea să facă. Sapa s'o iee de coadă ci-că nu-î dă mîna. De cît mi-a fript inima-n mine, nu alta!

Și fiind că văd, că om de treabă nu-î chip să scot din el, m'am gîndit să-l fac măcar popă...

E V A

A făcut Dumnezeu pământul și l'a umplut cu ce-a putut. Incununarea făpturei lui era fără doar și poate Adam, stăpînitorul raiului. De Eva nici habar n'avea s'o facă; gîndul lui la început era să lese un singur om în lume.

Pe pămînt era liniște...

Viețuitoarele trăiau în larg și din belșug; ierburile creșteau în voe. Omul își căta de grădina lui, netulburat de nimeni. -- trăea românul fără grija zilei de mîine. De bucurat nu se bucura, că nu-nțălegea ce-i bucuria și n'o-nțălegea, fiind că n'apucase și zile de scîrbă. Trăia în nedurere și nu știea că-i înconjurat de plăceri.

Atotputernicul se primbla prin lume și numa își netezia barba, văzînd că i-a eșit trebușoara așa de bine la capăt. De la o vreme i s'a urît și lui de-atîta hoînăreală și se urcă în cer. Stînd el

aşa degeaba, îi vine-n minte să-şi facă şi lui o jucărie, să aibă cu ce se mai lua.

S'apucă de zugrăveşte pe un bulgăre de lut un chip frumos de muere. În locul ochilor i-a lipit două scînteî desprinse din luceafărul de dimineaţă. Părul i l'a boit cu lumină împrumutată de la soare. Ieă apoi „Cuţitaşul fericirei“ şi-î scrijală gura; da Dumnezeu n'a băgat de samă că-n drumul tăeturei, era un puşor de paianjin şi l'a ucis acolo:

Cîte minţi nu se prind în mreaja momitoare a unui zimbet! Gura femeii e dulce, dulce ca şi fericirea, fericire otrăvită în veninul gizei spurcate.

S'a bucurat părintele lumei de păpuşica lui şi după ce i-a suflat viaţă, a jucat'o pe genunchi, a gogolit'o drăgostos, pînă cînd la urmă, — obosit de-atîta hîrjoană —, adoarme din greū.

Diavolul sta ascuns mai de-o parte şi se uita şi el cu jînd la jucăria lui Dumnezeu. I se scurgeau ochii după aşa bucăţică. Cînd a simţit c'o adormit Meşterul, chita lui, sare cit-ai clipi şi-î şterge odorul.

Muerea ţipă o dată tare în braţele lui. Dum-

nezeu cum se trezește, apucă răpede un reteveiu și svirrr în necurat :

— Saî Ilie că mi-a furat ucigă-l toaca jucăria.

Cînd o auzit nebotezatu de Ilie, i-a trecut pofta de muere ș'o face scăpată pe pămînt.

Bietul Adam hodinea sub un măr în raiu; tocmai cînd îi era somnul mai dulce, buf că cade păcatul din ceriu peste dînsul și-i rupe-o coastă. Sare ca fript și cînd colo minune: Eva se uita la el cu nedumerire și de spărieată nici nu putea deschide gura.

— De unde-ai eșit urit-o?..

Dumnezeu face loc cu mîinile printre nourî și se uită în spre pămînt :

— Din coasta ta Adame. Nu-î pentru cine se pregătește, ci pentru cine se nimerește. Pesemne c'a ta o fost să fie. Numai să deschizi ochii în patru : Îi zugrăvită ea de mine, nu zic ba, dar dracu i-a furat portretul și nu-ți dau chezășie c'a fi sculă bună, că s'o amestecat și mîna neprielnicului.

Femeea, prin darurile ei sfinte, se ridică cite o dată pîn' la măreția dumnezeiască, dar nu ține mult și se trezăște într'însa și partea ei necurată,

ș'atunci face fapte drăcești: incurcă judecata înțelepților și năruie buna înțelegere a noroadelor.

Unde nu-și poate amesteca diavolul coada, trimite o muere.

Eva, îl ține pe Adam o coastă. De atunci și pîn' în vremurile noastre, cîte coaste nu s'a rupt pentru Eva!..

Jucărie i-a trebuit lui Dumnezeu?

VORBE DE CLACĂ

— **Ț**ăi, ce mai chef a fost la-l de nănașu!...
Bucate ca-n aniî de belșug și voe bună ca la o
cumătrie! Am petrecut, de să ineargă pomina
peste nouă dealuri...

— Zeu!... auzi tu minune? — numai că nepriel-
nicul m'a împins să lipsesc de-a casă, tocmai la
un așa timp! — nenoroc și pace bună...

— Ți-ai fi supt buzele după bunătați, o vară...

— Mă rog, mîncarea ca mîncarea, da încaltea
te-ai și îmbătat bine?

— Nu, — că vinui era cam pe sponci...

— Ei, atunci n'ai făcut nimica...

VORBE CU TÎLC

Prășitorii făceau ameză, că omul are nevoie și de odihnă, n'o poate ținea una. — Numaî bietul moșneag nu lăsase sapa din mînă; ciocănea virtos înainte, că era singur, fără pic de ajutor și scăpa popușoi în dudău. Te mirai cum mai putea purta pămîntul, de bătrîn ce arăta: capu lui era alb cum îi omătul. — Ș'o căldură de cît nu-ți puteai trage sufletul de înădușală. Cum se face, că tocmai în vremea aceea trece și Domnitorul pe lingă ogoarele omenestî. Vede el chiagul cela muncind singur și-l pălește mila:

— „O fi lipsit săracu tare, de nu face amiază ca tot creștinul.“

Pune pe un slujitor să-l cheme la el, ca să-l miluiască cu ceva.

Bătrînul abea se ținea răzămat în sapă.

— Nu ți-a dat Dumnezeu feciori, moșule, de prășești singur?

— Ba mi-a dat, — cinstită să vă fie fața.

— Și cum de-î rabdă inima, să te lese așa de izbeliște?

— S'a stricat oamenii, luminate, nu mai știu nici de lege, da nici de omenie.

— Poate-s strimtorați și ei, mai știți! cu ce se hrănesc?

— Poî, unu-î *casap*, altul *tilhar* și celălalt e *calic*.

— Auzi tu? — rea parte ai avut pe lume!

— Rea, mărite stăpîne!..

Domnitorul îl dăruște cu ce-l lasă inima și pornește în treaba lui. Mai încolo, ce se răsgîndește el, îi vine în minte s'ajute și pe fecioriî moșneagului, să-î scoată din sărăcie, că poate nu l'or lăsa să se sbuciume atîta, după ce s'ar vedea înțoliți. Sara trimite pe-un arnăut să-î aducă pe bătrîn la scaun:

— Urte ce-am pus la cale, zici că ai trei feciori?

— Îi am, sărut poala.

— Pe casap, trimite-l să-mî tae mie pentru curte și-l voiî răsplăti bine, ca să aibă de unde-ți da și dumitale.

— Să nu vă fie cu bănat, d'apoî i-aici pe lingă Domniea-voastră, cum să-l mai aduc ?

— Nu te pricep moşule.

— Doftorul luminăţiei-voastre...

— Ei, ce-î cu el ?

— Mi-î fecior.

Domnitorul îşi face cruce.

— Cum îţi spun, înfăţişază-l aici şi nu cred să se dee în lături, nu m'a fi uitat el aşa de grabă.

— Ai spus întâi că-î *casap* ?

— Mă rog : doftor, *casap* — vorba e, tae amîndoi în carne vie ?

Rămîn cu toţii minunaţi de tilcuirea vorbeî.

— Ei, da *tilharul* ?

— Tilharul e avocat aici în tîrg.

— De unde-ai mai scos'o şi asta ?

— Da el nu şmichereşte lumea ? Nu fură ziua în ameaza mare, numai cu minciunile lui ? Vraî să mai dee şi cu parul ? Eheî, tilhariî s'aû mutat acu pe la oraşe, că pădurile s'aû cam stărpit.

— A mai rămas *calicul*. Ce-î cu el ?

— El îi popă la mitropolie.

— Dacă-î popă, nu-î *calic*...

— Ba încă de cei nesătuî : Ia să nu-î dee no-rodul cu pitacu, să-î tae porţia de colăceî, atunci

voiă videa cu ce-a trăi. Pune el mîna pe sapă, ca mine?

— Și de ce nu te-ajută feciorii dacă-î așa?

— Par'că ei mai aū vreme să-și aducă aminte de mine? După ce-a scăpat părăul din izvor, nu-și mai întoarce unda înapoi, trece înainte și uită de unde-a pornit. S'aū dus vremurile de demult! Cartea asta a stricat lumea, doamne: n'a rămas nici lege, da nici omenie!...

VORBE DE CLACĂ

— „Ți-ai găsit să se ducă și el odată întins la o treabă! Pîn' n'o miroși prin paharele crișmarilor, unde se ține sătul: — soî rău și pace. Zici c'a fost bărbatu-miu pe-aici jupîne?

— A fost.

— Și ce-a băut, mă rog?

— Ia a luat și el o cîască de rachiū și pe urmă și-a căutat de drum; dă, ca omul, nu-ți mai face și dumneata atîta inimă rea...

— Bată-l crucea că bețivu-î! Nu știu la ce capăt am s'o scot cu dînsul, — m'am lehemetit de-așa trăit. Ia dă-mi o singeapă jupîne, — da vezi să fie mai tărișor. — Ptiu Doamne, că bețiv bărbat mi-ai mai dat“...

ȘIRĂTENIE ȚIGĂNEASCĂ

Îl mină păcatul pe romîn, de cunună niște țigani. Insurățeiî numai bine nu trăiaû: nu trecea săptămână și ei trebuia să se apuce de păr. Nănași... că de ce-a mai lăsat D-zeu și nănași pe lume, — cătaû să-i împace. Făceaû masă îmbelșugată, poftia pe fini, îi probezea, le da sfaturi, îi îndemnaû să se împace că-î rîde lumea și cîte de alde acestea...

Cît ținea mîncarea și băutura, țiganii se înblînziaû că de cît n'ăi fi avut ce zice; după ce flămînziaû, iar s'apucaû la păruială; — aflase slăbiciunea nănașilor, așteptaû poftiți la masă.

Hrănește-î azi cu bucate scumpe, hrănește-î mine, se satură și romînul de la o vreme, lehamite și nănașie și tot.

O dată — tot după o sfadă a țiganilor — să apucă de face plăcinte și poștește și fini: vroeaû

să-î dojăniască odată și bine, ș'apoî de nu s'o înveghea, s'o rupă cu rudenia.

Pun plăcintele într'o tavă mare. De partea țiganilor, așază plăcinte de cele mai săcuțe-n brinză, mai arse și mai feștelite, lăsîndu-le așa uscate, făr' să le mai ungă cu unt; de partea celor de casă pun plăcinte brînzoase și tăvălite prin unt. Țiganu vede, da tace. Plăcinta uscată și scorțoasă, cu greū lunecă pe gît.

222467 — Și cum îți spuneam finule, mai las' să treacă de la tine, ce să înțălegi tu de la un cap de muere? De-o vezî că greșeste, închide ochii, fă-te naude, năvede. Rîde lumea bre și-î rușine, că sunteți gospodari.

— Da eū n'am zis? — Da ce să fac dacă are pe dracu într'insa? Povățuește-o cum îi bine, învaț'o, — degeaba! ea tot pe-a ei face. Cîte-odată imî vine să-î sucesc gîtu, ia așa. — Și țiganul apucă tavaua de urechi ș'o învîrtește de vine cu plăcintele cele unse drept el...

B U B A

— Jra... bre, de mult nu te-am mai văzut, nici nu te-aprubam măcar. Când dracu te-ai asvirlit așa ? Te-am lăsat numai la 'tilica: o schioapă de om; ș'acu, coșcogemitea gligan. — Ce ți-î și cu puterea lui Dumnezeu!..

— Dapoi de crescut e greu ? Ce-î a trece anii !
— omul se ridică ca din apă.

— Ei, da ești însurat ?

— Iha!...

— Copii ai făcut ?

— D-ta să fii sănătos.

— Armata ai dat'o la spate ?

— Pfiu...

— Măi, da parale ți-ai strîns încaltea ?

— Ia lasă-mă încolo — altă vorbă n'ai?..

ISPRĂVILE LUI PICALĂ

Un romîn avea trei feciori, tot unul și unu, mari cît oameni; îi strica numai un lucru : nu se dădea nici c'un chip la treabă. Cît mi ți-i vara de mare, păziau numai tufarii cu umbra, dormeau de creștea iarba sub dinșii. Iarna hărgățiau pe mămăligă, pe la cele tîrle boierești. Dugleși de nu-i suferia nici pămîntul. N'ar fi pus ei mîna pe sapă, să-i fi picurat cu smoală. — Nu le venia la socotală munca nici c'un chip.

Stăpînul moșiei chiamă odată pe romîn la curte :

— Nu toată lumea îi făcută pentr'o treabă, trăiește omul și c'un meșteșug, dacă nu-i dă inima brînci să apuce coarnele plugului. Cearcă și dă-i să deprindă ce-va, că dă, acu ești în putere și ai de-unde le-aranca și lor o bucatică ; da nu-i fi tot tare, vine o vreme cînd îmbrîncește romînu ș'atunci pe rufa cui ai să picî ?

— Sfîntă ți-î vorba cucoane; — da mă pricep eu la ce meșteșug să-î dau, ca să-î tragă inima ?

— Știi ce? — mîne ieă pe cel mai mare și te du cu el prin pădure, umblă pîn' s'o lega și el de ce-va, ispitește-l de vezi încotro s'abate...

— Sărut dreapta, așa oiū face.

A doua zi, umblă el cu fecioru-su prin codru, mai pîn pe-nserate. De la o vreme i se urîse de-atîta hoinărit și se pun să se hodiniască pe-o margină de risipitură. Băetanul prinde-a măsura din ochi un fâgulean sănătoșel de alături ș'a chiti în gînd.

— Cum ți se pare ?

— Îi bun de sanie tată. Cum e adus o leacă de la rădăcină, ies niște bouri de se duce vestea. Să-l crapă numa în două și-s gata tălpile, i'o'te-le, numa bune de opt palme domnești.

Sara se duce bătrînul de spune boieruluî.

— Brava lui, să-l dai printre lemnarii mei din ogradă, că i-am găsit leacul. Mîne cearcă cu mijlociul.

— Așa oiū face.

Cu-al doilea n'a umblat mult. N'ajunsăse bine în inima pădurei și băetanul se oprește înaintea unui ulm:

— De multe o fi bun copacul ista tată, — că ce nu face omul din lemn, — da de butucî de roată știu că-î slăvit.

Atita i-a trebuit moșneagului. N'așteaptă să-nse-reze și se duce la curte.

— Minunat, dă-l între rotari.

Și tot așa cearcă și cu mezinu. L-a purtat pîn' s'a lehemetuit, dar degeaba, nu se prindea de nimic, căsca numai gura pe sus. Era amărit romînu de cît nu știa pe ce lume-î. La urmă, dacă-l vede așa de nici-o treabă, pornește scîrbit acasă. Cînd să ieasă din pădure, băetanu dă cu ochii de o tufă de corn și se oprește.

— Da ce-î?

— Mă uitam la mlada asta, ui'te ce modîlcă are la rădăcină, ai face o bită de să culcî omu la pămînt dintr'o pălitură.

— Na-ți-o bună că ț'am dres'o, m'am cîrpit și eû pîn' m'am rupt de tot.

Pe drum ajung un creștin ce ducea o capră în spinare; după ce trece de dînsul, băetul zice către tată-su:

— Vezi omul ista? Mă prind că eû îî ieau ca-pra și straele, făr' să daû măcar ochi cu dînsul.

— Vorbă să fie, că doar' știu că nu ești uci-gă-l toaca.

— Iacă-ai să vezi.

Și băetanu scoate din briu teaca cuțitului ș'o face scăpată; hăt mai încolo, lasă și cuțitul jos și dă dosul în niște stuhăriș. — m'am luat cu vorba și nu v'am spus că drumul trecea prin coada unui iaz.

Tată-su ș'a cătat de drum.

Creștinu cel cu capra dă de teacă, o întoarce cu gurguiul opincei și vădind'o cam blehuită, o lasă:

— Dacă-ar avea cuțit, mai calea-valea.

Pornește înainte. Când mai încolo, a găsit și cuțitul. S'a schimbat lucru: lasă sarcina jos și dă-napoî după teacă.

Băetanu pune răpede mîna pe capră, o tîrîe mai la o parte și-î tae capul. Pe urmă iea un vreasc și după ce-l implintă în beregată, intră în apă de-l înfige cu cap cu tot, mai la mijlocul iazului. Se vedea numai botul și urechile caprei de credeai că înnoată.

Cînd se întoarce omul, iea capra de unde nu-î; se uită în toate părțile, o strigă, la urmă îi ză-rește botul:

— Mincate-ar lupo, diavol împelițat, scăldat îți trebue acu?

O strigă iar, dar capra nu se dă urnită din loc; începe a o bulgări, zadarnic. Dacă vede, se desbracă românul nostru și dă după dînsa în iaz.

Băetanu amandea la strae, iea cuțitul cu teacă cu tot, înfulică în spinare leșul caprei și-o tulește fără vuet înapoia drumului.

Ajunge acasă pe întuneric. Cînd l'a văzut tată-su ș'a pus miinile în cap.

Spune și boierului pătărania.

— Aista are să fie tîlhar, nu-î de mine, fă ce știî cu dînsul.

Dar boierului îi picase la inimă calul unui alt proprietar, vecin cu dînsu. A vrut să-l cumpere: ar fi dat cît nu face, dar n'a fost chip să se apropie, se ținea tare megieșu, că și lui îi era în mare dragoste vita. Mai într'un tîrziu, se gîndește la băetanu românului nostru și-și pune în minte să-l trimiată să i-l fure.

Il chiamă la curte:

— Cum ți-î numele, măi?

— Picală, cucoane.

— Măi Picală, tîlhar măi ești tu măi!..

— Ba încă mare...

Și boeru s'apucă de-î spune durerea:

— Da știi cum vreaș să i-l furî?

— Știi, dacă mi-î spune.

— Să-nvîrtești tu treburile așa, că a doua zi să mă duc călare pe bidiviș și pe dînsu să nu-l tae prin cap că-î a lui calul.

— Bine cucoane.

— Măi, mare minune ar fi și asta.

— Dacă-om trăi, om videa-o.

— De la mine să știi că ai o sută de gal-banași.

— Sărut mîna. — Să nu-ți fie cu bănat însă : lea-padă-mi vre-o cîți-va zîmțișori înainte, c'are să-mi fie de trebuință.

— Cum nu.

Picală dă o raită întăi cu sloboda, pe la boierul megieș, de ochește locurile. Se mai dă în vorbă pe la crîsmă cu hargati de prin ogradă, de ispi-tește cu privire la pază, dar tot pe departe și pe-n-cunjur. Face el ce face, o învîrtește cum poate și de la un pahar de vin, roagă pe vizitiu să-î arate mînzocul cu pricina. Il cîntărește el din ochi și se-n-toarce în sat. De furat, fura el ușor calu, fără atîta bătae de cap, dar greul era acum să nu-l

cunoască nici stăpînu și chiar dacă l-ar cunoaște, să pue mîna pe cruce că nu-î a lui.

Cum vine Duminica, se duce la iarmaroc și cumpără o mîrtoagă de cal, de se potrivea la păr și în mărime cu cel pricinaș. Dar un cal slab și răpciugos de să nu te uiți la el, îl luase mai mult în dar.

Acasă, pune de face o mămăliguță numai în rachiū. Așteaptă pîn' înoptează bine și cînd a socotit c'ar ajunge așa pe-nziuate, încalecă ș'o opinteste în satu vecin.

La curtea boierului celuia erau niște cîini amărit de răi, turna omu la pămînt, zăvozi nu alta. El s'apropie cu-ncetu și prinde-a arunca printre porți fărături din mămăliga cea cu spirt. Cînd a mîntuit mămăliguța, erau gata și cîinii: picase care-ncotro, ca păliți cu leuca. Deschide și intră binișor cu calu lui în ogradă. Nimerise tocmai cînd e somnul mai dulcuț ș'apoi se mai întîmplase ș'o noapte întunecoasă, de nu-ți puteai vedea mîna. Intră binișor în grajd, desprinde bidiviul de la esle, leagă în loc prăpăditul cela cumpărat și iese tot cu binele afară. După ce cetluește sănătos ușa grajdului, trage un chibrit, dă foc streșinei din

vre-o trei părți, apoi încalecă și dă blende calului în spre sateleau lui.

Grajdul s'a topit cît ai gîndi și cu el s'a topit și calul, vorbă să fie, topit era el și-nainte.

Cînd s'a luminat de ziuă, Picală era cu șoiulețul de căpăstru dinaintea curței. S'a-ncrucit, cînd l-a văzul boierul.

— Mare tilhar mai ești, măi Picală!

— Mare, cucoane. . .

Pe după o amiază, boierul încalecă pe căluțul ist nou și se duce la vecinu lui.

Colo jălanie :

— Bunătate de cal, nul-aș fi dat pe nimic în lume.

— Așa vin păcatele pe capul omului.

— Eă zic că s'a întîmplat asta, unde ți-a părut rău dumitale că nu ți-l vind!

— Crezi! vorbe băbești. Dar nu te da scîrbei, dumneata să fii sănătos, că belelele curg.

— N'a rămas din el, decît vre-o cîte-va partalurî, ș'acelea numai pielea pe oase, tot s'a topit.

— Auzi tu pozna?! mțțț. . . Mi-am cumpărat și eă mai dăunăzi un cal, dar nu știu cum s'o alege, de mers, dă, merge el.

— Să-l văd și eă, că de-acu am să caut și eă altul.

Calul rămăsese în ogradă, legat de-un stîlp :

— Ui'te minune bre!.. să nu-mi fi ars roibul, zău c'aș jura c'aista-î, așa se potrivesc de bine.

— Samănă om cu om, d'apoî cal cu cal.

— Adevărat.

Boierul n'a avut încotro, a împlinit suta de galbanași lui Picală, că-î făcuse trebușoara după plac. Dar din minte nu-î ieșă nici-cum, șirătenia tîlharului. Intr'o zi îl chiamă iar la dînsul:

— Știi ce m'am gîndit?

— Numai asta nu ți-oiu putea-o spune.

— Măi, dacă mi-î fura și mie calu, apoî drept n'ai păreche în lume de hoț.

— Iti spun și sara.

— Te lauzi...

— Om videa.

Boerul tocmește anume trei oameni, ca să-î străjuiască bidiviul toată noaptea. Picală s'apucă de cumpără cîte-va ploscuțe de rachiū, se furișază încă de cu ziuă în grajdul boierului și le supune prin finul din corlatia calului.

Cum se înserează, unu din cei trei străjări se sue călare, altul apucă de căpăstru, iar celalalt ține de coadă.

— Măi da să nu vă prindă somnul, c'a vostru-î dracu, vă-ntind pieile pe drugî.

— Da un' se pomeneste cucoane, dacă ne-am prins la o treabă ca asta, trebuie s'o scoatem la un capăt.

Au păzit ceia cu credință, cît or fi păzit, cînd a început însă a se împruțina finul din corlatie, sticlurile încep și ele a face cu ochiul. Cel ce ținea de căpăstru întinde mîna să vadă ce-î:

— Tot îi de treabă boierul nostru, a pus rachiu să ne mai luăm.

— Numai de nu i-ar muri mulți înainte.

— Amin și-ntr'un ceas bun.

Golesc o ploscă, dau gata și pe-a doua, cînd la a treia, uitase de cal, bîguia în de ei, firitisîndu-se de par'că erau la nuntă. N'apucase să mîntue spiritul și spiritul-î și înșfăcase de cap. Să-mbătase lemn. Au adormit care-ncotro, cum i-a apucat vremea. Picală a trecut peste dinșii, ca peste butuci ș'a șters calul ca de la esle. În locul lui, aduce de pune un melitoiu și-î leagă de-un capăt un fuior, iar de celalalt o frînghiuță. După ce pune trebușoara asta la cale o iewa la sănătoasă.

Nici nu se luminase încă bine de ziuă și boierul

dă fuga la grajd. Paznicii, buimaci de somn și de beție, mai mult cu ochii închiși, dau să-și f slujba :

Unul zup pe melițoiu, altul prinde de fuior și celalalt ține sdravăn de funicică.

— Ptruu, căzacule...

Boerul de cit să turbe. Numaî intră și Picală țanțoș, călare pe călucean.

— Măi Picală, a dracului pîrlaciū mai ești !

— Baș-tilhar cucoane.

— Halal de mama care te-a lepădat.

— Ferice de dînsa, că bun odor a făcut.

— Măi, dar cucoana ai putea-o tu să mi-o furî ?

— Numaî dacă vreaî să te faci fără dînsa.

— A. ta să fie moșia, cu toate acaretele de pe ea, dacă-î face-o și asta.

— Nu te prinde cucoane.

— Ba mă prind în voea cea bună.

— Atunci poți să-ți și gătești catrafusele.

C'o săptămînă înainte, boierul a strîns toți pușcașii vestiți de prin megieșie și i-a pus să facă strajă în jurul curței. Cumparat'a el lăcățile de pe lume, de nici nu te mai tăea prin cap de unde-a mai ieșit atîtea secreturi. Fierarul din sat a rămas cu gura căscată cînd l-a pus să i le descue; tea!..

de unde să dea peste meșteșugu lor, că erau aduse tocmai din târgu Galațului.

A înnoit boierul gardurile, le-a înșpinat bine, a tocmnit porțile, a pus de i-a zăbrăluit fereștile. La fie-care colț de casă a legat câte-un hojmalău de ciîne, de par'că s'aștepta să dea tătarii. Picală se uita la atita amar de pregătire și numai își sucia mustața. Incepuse a plăti pe ici pe colea din munca moșiei, ca și cum s'ar fi văzut stăpîn. Boieru numai schimba fețe:

— Măi afurisit puî de romîn! Numai că umblă cu spiriduș, de-î iese toate țanc.

Dăduse poruncă pușcașilor să-l culce la pămînt de cum l-ar simți c'a sărit gardul.

Cînd a venit sorocu, boierul s'a încueat de pe la o amiază în casă cu nevastă-sa: a trîntit zăvoarele pe uși, pune și câte-un rînd de lăcăți pe dinăuntru, că pe dinafară lăsase vătavului să-l încue cu alt rînd și se-nfundă amîndoi în etac.

Picală, de cum s'a lăsat soarele așa mai sub sară, înjugă, aruncă un hîrleț în car, mai iea cu el o funie și pornește la pădure. Acolo poposăște în *Poiana dracilor*, — așa-î zicea ochiului aceleia de pădure, pentru că nu era loc curat, s'arăta neprielnicul tuturor celor ce înoptau pe-acolo. Pi-

cală desjugă și dă drumu boilor să mai frunzăriască cite ce-va. Ia barda, tae întii patru țărugi și-î implintă în patru colțuri. Măsoară cu frînghia cam la trei sferturi din locul cuprins și însamnă cu hîrlețul :

— Bun ; de aici începe altarul ; colea la mijloc are să vie ușa împărătească ; în colțul din spre dreapta, strana cea mare și-n celalalt colț, strana cea mică — treaba merge strună.

Dar sub pămînt gemeaŭ draciŭ, de-ai fi crezut că le-a dat pe la nas aghiasmă.

Picală iea răpede hîrlețul, se dă mai la o parte și prinde a săpa o groapă cam cît ar încăpea un cofoel. Dărimă pe urmă un gîrneț de stejar, măsoară în lungu lui zece palme și-î curmă vîrfu. Il aburcă el cum poate și-î dă drumul în bortă, asămuind cu țărnă împrejurul lui.

— Minunat ! — numai toaca s'o mai leg.

Dă fuga în spre car, desbate o scîndură din pomoștină, ș'o leagă c'un curmeiŭ în vîrfu gîrnețuluŭ. După asta iea răsteile și prinde a isbi în scîndură ca-n chip de toacă.

Răsuna pădurea. Necurații miorlăiaŭ și se văitaŭ în fundul pămîntuluŭ, de par'că i-ar fi uns cu mir.

Picală rămîne cam pe gînduri: nu-î ieşeau treburile cum voia el:

— Se țin tari nespălații! Mi se pare c'aû început a-și da coatele cu *crucea*. Pfhiuuu... cum am uitat!

Mina pe bardă și cît ai stupî în sîn, ajunge în vîrfu unu copac din față: dihoacă crăngile, de lasă numai trunchiu gol-goluț; rătează vîrfu și-și dă drumul jos. După ce desprinde proțapul de la car, îl leagă de-un capăt cu frînghia și-l tăbircește cum poate, pîn' aproape de vîrfu trunchiului desgolit. Își înnoadă bine picioarele împrejurul copacului, ca să se poată sprijini, pune proțapul așa dea-curmezișul de aducea cu *crucea* ș'apoî leagă cu frînghia sănătos.

— Halal! — gata și *crucea* cea mare.

Cînd își întoarce ochii înapoi, de cît să-și prăpădiască cumpătul: toată drăcăria ieșise pe pămînt.

— Ține-mă Doamne! — și-și face *cruce*.

Dracilor le-a scăpărat pe dinaintea ochilor.

Picală mai prinde curaj de vorbă:

— Ei, ce păcate v'aduce pe-aici?

Neprielnicii tac.

— Haî deslegați-vă limba și bateti palma cu

mine de bun întîlniş. Poate să ne învoim din preţ şi să-mi daţi un ajutor ca să mîntui odată locaşa ista sfînt.

Necuraţii numai holbaă ochii unu la altul. Sca-raoschi mai bărbătos, îea vorba, dar tot mai de de-oparte, că nu-î venia să se apropie:

— Şi ce ți-ai pus în gînd să faci aici?

— Ia o biserică, dacă mi-o ajuta Maica-precu-rata.

— Şi alt loc n'ai mai găsit?

— Păi, aici mi-a tunat şi mie s'o fac.

— Cine te-a învoit? Nu ştii că pe-aici e stă-pînirea noastră?

— Vorbă să fie, că tocmiala-î gata! Aveţi hîrtie de stăpînire la mină, de unde vi-s îndreptările?

Dracii văd că nu cu aspru aū s'o scoată la ca-păt şi-şi mai moae clanţul. Auzise şi ei de Pi-cală şi nu le da mina să se pue în cîrcă tocmai cu el.

— Ştii ce? — mută-ţi gîndul ista, pămîntu-î mare şi mai găseşti tu loc de-o biserică.

— Da! că eu îs făcut să muncesc de sufletul vostru; degeaba m'am trudit eu pîn' în vremea asta? — ui'te că-î mai miezul nopţei.

— Îţi plătim pentru treabă, — cît nu face încă.

— Lucrurile sfinte nu se plătesc, spurcaților!
Și Picală își face iar cruce. Dracilor mai să le pocniască ochii.

— Ți-om sluji și noi la ceva, — zice Scaraoschi.

— Așa mai vii de-acasă; acum ne potrivim la grai, putem să mai stăm la taifas.

Picală le povestește prinsoarea lui cu boierul:

— Și cum vă spuneam, îmi trebuie un mort îngropat din proaspăt. Să faceți cum vă duce capu și să mi-l răzămați de-un copac în fundul grădinei de dindosul curței boierești. Dar să nu vă prindă de veste străjile, că fac și-un schit pe lângă biserică.

— Îi ușor pentru noi: cît ai gândi.

— Păi am eu bună nădejde în voi, că nu degeaba sunteți draci.

Treburile s'aû pus la cale, cum a fost mai bine.

Mai în puterea nopții ajunge și Picală în sat. Umple o traistă cu bulgări și prinde a sburătui din dosul grădinei, de făcea prin frunzele copacilor o răscoală de spăriat. Paznicii se uită să vadă de unde vin bulgării. Dar mortu sta sprijinit de un copac, cu cușma pe-o ureche.

— I'o'te Picală măi: își bate joc de noi, pe el.

Cela din dosul gardului aude și-o cîrnește iute de vine dinaintea curței, în fața porții.

Pușcașii se pun în rînd și *tranc* în mort, de-l risipesc la pămînt.

— Am scăpat de belea.

Străjile răsufalău mai ușor. Vătavul se duce răpede la ferestruiea etacului unde dormia boierul :

— L'am ucis cucoane.

Ceia din casă nu închisăse nici-cum ochii; mai ales de cînd cu vuetul sburătuelilor și-a puștelor, le perișe somnul pe-o săptămînă.

— Ce să facem cu el ?

— Acum deodată să-l văd și eu, ș'apoî pe urmă, om videa ce-om face, că mie par'că nu-mî vine a crede că-î mort.

— Ca toți morții, cucoane, d-ta să fii sănătos.

Boierul își lea giubeaua pe el și iese.

Picală atîta a așteptat și dintr'o săritură a fost peste poartă. Hărgățimea, pușcașii, toți erau strînși în jurul mortului. El dă busna în casă și tiptil intră în etac la cucoană :

— Nevastă, ei nevastă ?...

— Dumneata ești, omule ?

— Eă.

— Ce s'a-ntîmplat ?

— Veșnica pomenire de-acu, am scăpat de el. Hai de-l vezi și tu.

Cînd ajung afară, Pîcală îi astupă gura cu năframa, îi trece briul lui lat pe după mijloc, o iea de-a sarcina și peste poartă.

Boierul s'a dat bătut și de data asta.

Dar el avea o ciudă veche pe-un popă dintr'un alt sat, peste deal de moșiea lui: îi scosăse o hulă printre oameni. A umblat mult să-și descarce mînia, dar nu l'a putut găbi la o strîmtoare. Cînd să dea în stăpînire juruita lui Pîcală, își aduce aminte de popă și se gîndește că ista cu viclesugurile lui, i l'ar putea da în palmă.

— Măi, numai o bătae să-i dau și m'am răcorit — zău nu mi-ar părea rău de cîte am pățit pîn' acum.

— Ușoară treaba : asta-î o floare la ureche.

— Și ce să-ți dau, să mi-l aduci cobză ?

— Ei lasă, hatîrul ista ți-l fac de la mine, mi-î pomeni și dumneata cucoane.

Caută el unde poate și înjgheabă un săculeț de raci ; cumpără vr'o cîte-va legături de lumînărele de ceară, sare pe cal și trece dealu. Ajunge nu mai bine cînd se făcea vicernia. Intră binișor în biserică și se dă mai într'un colț.

Un dascal, ș'acela bătrîn, — mîrîia acolo la o strană. Picală se cinchește după un stîlp. Intuneacă tot mai tare. Dascalu mai bolborosește ce mai bolborosește și pe urmă pleacă, încuind ușa pe urma lui.

Cînd a socotit el Picală că-î aproape de miezul nopței, iese din cotlon și începe să aprindă luminările de prin toate sfeșnicile și din policandru. Pe urmă iese racii pe cîte-unu, le lipește cîte-o lumînărică aprinsă în spinare și le dă drumu prin biserică, de furnicaî care-n cotro. Făcuse o luminație ca la Paști.

După ce ș'a pus la cale trebușoara asta, trece în altar, iese odăjdiile de la zile mari, se îmbracă cu dînsele și se așază smerit, înconjurat de strălucire, în strana arhierască. Iacă nu v'am spus, m'a-m fost luat cu ziua tîrgului: popa ședea cu casa în ograda bisericeî.

Intr'un tirziî se trezește presbitera și vede că-n ferestruie bate lumină din spre biserică. I-a sărit inima din loc: *țiu*, și de tot să treziască pe popă, credea că i-a cuprins focul.

Sfîntîea sa mai tare de înger: încalță bușmachiî, își iese antereul între umere și iese să vadă ce s'a întîmplat. Cînd mai aproape de biserică, s'a minu-

nat, vedea el că foc nu-î, dar nu se putea dumeri cine i-a aprins lumînările.

— Mai ştii păcatele, o fi adormit dascalu-n strană. Şi degrabă, numai dă la uşă, ci se ridică pe-o năsălie, de se uită pe fereastră. Picală de colo, face semnu crucei în spre dinsul şi grăeşte răspicat :

— Gătiţi-vă că s'o apropiat mîntuirea cerului. Cel ce vrea să vie la mine, să se lepede de toate şi să urmeze mie.

Popa rămîne ca prăpădit dinaintea unei aşa feţe dumnezeşti. Fuga înapoi acasă. I se legase limba în gură de minunăţia celor ce văzuse. Aruncă răpede pe el reverenda cea nouă, îşi îea un potcap mai bun, leapădă banii de prin buzunare, îea cheile biserice şi cînd să ieasă, îngîină cu anevoe către preoteasa :

— Rămîi tu în toate cele pămînteşti, pe mine m'o ales Atotputernicul să-î fiu în de-aproape.

Nici nu-l prindea de veste pămîntu pe unde trecea. Cum intră în biserică, cade cu faţa la pămînt înaintea stranei archiereşti :

— Robul tău doamne.

— Fii bine primit între drepti. Intră colea în cui-barul credincioşilor şi fereşte-te în pace : că nu

să trăiește numai cu pîine, ci și cu cuvîntul lui Dumnezeu.

— Slavă ție Atotputernicule.

Și Picală deschide gura săculețului în care a fost pus racii, de primește pe alesul seî. După ce îl infundă sănătos, prinde sacu la gură și-l leagă pe cal la ciochine, c'avea o șea de cele arnăuțești. Popei începuse a-î părea rău după cele pămîntești.

— Mintuirea se capătă pin canonisire. Adevăr grăesc vouă: mai ușor îi va fi cămilei să treacă prin urechile acului decît bogatului să intre în rai.

Bine-cuvîntat să-ți fie numele Atotștiutorule — geme pravoslavnicu de după șea.

— Avem să trecem prin cele douăsprezece vămî; diavoliî încerca-vor să mi te fure, te vor lovi, dar tu să taci că răbdarea este cheea mîntuirii.

— Asculta-te-voiî doamne.

Mergea cît mergea și numai lepăda și-n sac cite-un harapnic, de ieșă colb.

— Lăudat să fie numele Domnului — scincia popa.

Cum ajunge la curte, Picală deschee ciochinele, ȳea vălătucul subsuoară și intră înlăuntru.

Cu toțiî așteptaî minunea. Boîerul dase cu mîinile

prin saciz, ca să se încîlciască mai bine în chica vrășmașului. Casa era luminată ca ziua. Bogățiile luciaū ca pe ceea lume. Cînd a desfăcut sacu la gură, popa o rămas orbit de strălucirea *raiului*. Dă cu ochii și de boier:

— Dar cînd ai fost murit cucoane, de-ai ajuns aici.

Cela n'are timp să mai lungiască vorba și-și incurcă degetele în cînepa popei.

— Saī Doamne, că nebunu ista crede că-ī pe pămînt.

— Aici nu se trăește cu trup cu tot: trebuie să-ți scapi sufletul de ispita hoitului.

— Păcatele mele !...

După ce se satură boierul de-întins, Picală îl ȳea mai la o parte și-ī zice :

— Cucoane, ȳi-am făcut și gustul ista, ștergi-o de acu. Iea-ȳi traista cu schimburile și ulciorul cu păcatele, că de-acu eū ȳs stăpîn aici...

VORBE DE CLACA

— Măi tu Ileană, te-am fost văzut azi cu stăpîna moşiei, — de unde veniaţi?

— De la biserică.

— Mă rog, tu tot la curte slujeşti?

— Tot.

— Aha!... Şi cine mai era la sfînta leturghie?

— Apoi... *din cucoane... eram numai eu şi cu duduca*, — da din norod de celalalt, nu ştiu cine a mai fi fost, că n'am luat sama...

GRIJĂ

Jidanul se întorcea acasă în căruța unui Român. Drumul venia prăvălat și tăea colina în lung. Nu știu ce li se năzare cailor, c'o rup la fugă de scăpăraș roțile. Harabagiul dă el să-î ogoaie, dar nu era chip. La un hop, cîrnesc în loc, răstoarnă căruța și asvîrle pe jidan cît colo, de-î rupe un picior. Cum s'a făcut că Românul nu s'a prilejit. Cînd a văzut el întîmplarea chirigiului, l'a pălit mila și desfăcîndu-și briul, s'apropie să-l oblojiască:

— Iaca așa vin păcatele pe capul omului, pe negîndite! — Te doare rău, jupîne?

— Lasă piciorul acuma: viră mîna te rog în buzunar și vezi dacă n'am stricat ciasornicul . . .

ISTEȚIME

Ungurul găsește pe Român la crîsmă:

— Multă lume mai pîciliți voi cît trăiți, —
par'că v'o lăsat Dumnezeu înadins, să rîdeți de
ceilalți oameni.

— Se împrumută lucrurile: noi rîdem de toți
și ... tonții rîd de noi.

— Fă-mi un hatîr: învață-mă o năsd răvănîe,
ca să pot trage și eu un prăpădit pe sfoară.

— Așa? — bine.

Și Românul întinde palma pe masă.

— Trîntește odată în mîna mea, cît ce-î putea.
Ungurul se opîntește și cînd să isbiască, cea fură
mîna răpede și pumnul Ungurului se sdrobește
de masă.

— Iaca pîcîlială: acu du-te de prinde și tu un
prost.

Intr'un tîrziu, Ungurul întîlnește la prășit un

Romîn. Se gîndește să-l piciliescă, — după cum învățase și el, — da acu se bătea cu gîndul, pe ce-ar pune mina: Jos, pămîntul era țărinos și pumnul ar fi pălit ca-n lînă; alături de ogor era finaț. Chitește el cît chitește și de-odată se luminează la față. Iși lungește palma în lungul obrazului:

— Hai că nu-î păli tu în mîna mea!

— Mare greutate?

— Da să dai virtos, colea bărbătește.

— Dacă nu ți-a plăcea, să-ți ieși arvuna înapoi...

Cînd să isbiască, Unguru își fură mîna de pe obraz și pumnul Romînuului i se oprește în falcă de era mai s'o strămute din loc.

— Ei vezi că te-am picilit? — n'ai pălit în mină.

SOCOTEALĂ BUNĂ

Deamțul iese beat din crîsmă, da beat bine, știu coale, cum să pricepe el să se turtiască la zile mari.

Cum dă-n uliță, vede că lumea se învîrtește cu dînsul; casele treceau șirag pe dinaintea lui, cum ar trece soldații pe dinaintea lui Vodă.

— Sapristi, pun

Bijbie prin buzunar și dă peste chee cu mare nevoe. Se razimă apoi bine de-un felinar și, cum-pănindu-se cînd într'o parte, cînd în alta, așteaptă acolo, cu cheea în mină, întinsă ca pentru a des-cuia.

Vine paznicul:

— Ce stai aici și nu te cari acasă?

— Acasă!.. las' cară ea la mine. Aștept eu

pun aici. Uî'te cum trec casele. Cînd vine a meu,
eû vur şi descui.

Cînd să învîrtiască mîna, neamţu sughiţă o dată
zdravăn de poticneşte înainte, nimerind cu cheea
în gura străjarului.

RUGĂCIUNEA ȚIGANULUI

○ fi avînd el țiganul noroc la cai breji, nu zice ba, da la furat, știu că nu-î merge. O întoarce el să-î vie bine, o învîrtește, da degeaba, tot îl prinde cu mîța-n sac.

Intr'o vreme, ci-că țiganul ș'o pus în gînd să sterpeliască salba de la Maica Domnului.

Cum să facă s'o nimeriască?

Pîndește odată cînd popa nu venise încă la biserică și cum era cam diminecior, norodul nu prinsăse a se aduna în casa Domnului;— dascalul era la tocat.

Țiganul, cum intră, face ochii în patru, îi roteste în toate părțile și amandea în spre făcătoarea de minuni.

Cînd colo iaca că pică un creștin:

— Ce faci acolo faraoane?

— Mă-nchin ...

Cu vorba asta scapă țiganul. Da ciuda lui n'a fost proastă.

Vine în altă duminică, tot așa de cu vreme.

Auzise el din lume, că de ți-î cu vrerea să-ți ieasă o treabă la bun capăt, atunci te pui sub ocrotirea vr'unui sfânt.

Cum intră în biserică, prinde a face la cruci ș'a se ruga; dînd cu ochii de icoana lui sfintu Necolaî, cade în genunchi și s'apropie de mucenic, făcînd într'una la mătăniî. Plîngător, înecîndu-și vorbele în suspine, zice către sfînt:

— Mare mucenice Necolaî, ajută-mî să fur salba de la Maica Precista, că ți-oiu face cadran de aur.

NESTATORNICIE

Aşa-î romînul blăstămat pesemne : cit i-î punga groasă şi are de toatele cu prisosinţă, toţi i se închină, îl măgulesc, îl încunjură cu ascultare şi-î dă din cap la toate prostiile; da de unde nu mai are, apoi îl îeău înainte şi copiii, nu i-s crezute spusele, să vorbiască el ca din carte.

S'apoi lucru draculuî: sărăciea face pe om mai temător, mai supus, îi tae curajul de-a se ţinea dirz; calicul nu-î deprins să spue *nu*, el primeşte de bune toate.

Zice că era un om lipsit de tot, perpelit ca vaî de lume, n'avea de ce se prinde un scaî, de gol ce umbla. Averea lui era o pereche de pantalonî mai bunişori: i-î dăduse peste groapă la o înmormîntare!

Este-o vorbă: așa de unde-î mai subțire, de-acolo se rupe...

Odată, omu pune pantalonii pe-un scaun mai josuț: peste noapte șoarecii i-au făcut ciur, îi rosăse de abea se mai putea ține petic de petic.

Ciuda romînu lui a doua zi n'a fost proastă.

Ziua se întîlnește cu niște sătenî în vatra satului; prinde a se jelui celora: Toți au pufnit a rîde ș'al lua cam la vale. Da unu mai cu cap, unde sare de colo, în bătae de joc:

— Vorbă să fie și spusa ta; mult te-ai gîndit pîn' ai turnat'o? — S'o fi mai îmbrobodit și tu, că ui'te-o umblă călare: cînd s'a mai pomenit ca șoarecii să roadă tocmai pantalonii!

* * *

Cît o fi trecut la mijloc nu voiî putea spune, da în vremea asta norocul rătăcește drumul și pe la sărăcuțul nostru și-l umple de bunuri.

S'au schimbat lucrurile:

Romînul, după ce mai prinde la unghie, capătă curaj.

Cei din sat i se ploconiaî acum înainte; spusa lui era spusă; toți îl ascultaî și se uitaî în gura lui, de par'că-ar fi ajuns vlădică.

Cel ce-și bătuse odată joc de el, îl lingușiau și nu știa cum să-î treacă pe dinainte.

Se găsesc ei odată amîndoi la crîsmă. Da ist închiaburit sta mai abătut de-o parte. Cela cum îl vede, unde se preface că l'a apucat grija și zice :

— Nu ți-î bine.

— Ei, îs amărit.

— Da ce-î?

— Greu de trăit: cîrpești sacul la gură și el se destramă la fund: Am cumpărat mai deună-zi niște feare de plug și le-am aruncat în pod pîn' la vremea aratului; ieri mă suî să le dau jos, cînd colo, iewă dacă mai ai ce : ele toate erau roase de molii!

— Cum să poate! — auzi tu păcate! Doamne, ce-ți mai văzură ochii!...

INZESTRAREA NEAMURILOR

La începutu-începutului, ci-că popoarele nu erau despărțite, trăiau așa la un loc, halandala, fără nici o deosebire în firea lor. Nu hotărîse încă Dumnezeu apucăturile națiilor, nu le rînduise menirea în lume.

Intr'o bună zi, meșterul dă poruncă să vie la el toate neamurile ca să le hărăzuiască partea de bine și de rău pe pămînt.

Turcul, mai cu grijă, se scoală mai de vreme și după ce se curăță și se-nchină, pornește către scaunul Atotputernicului. În drum nu s'abate pe nicăiri: soldat, nu alta. Cum ajunge, se și înfățișază.

Dumnezeu îl întreabă:

— Ei 'ce vreî? '

— *Bine Doamne.*

— In *bine* să trăiești.

Intră Grecul.

— Tu pe ce ți-ai mai pus gîndul?

— Eă gîndesc tot la bine, Atotștiutorule.

— Te-a luat înainte Turcul.

— *Norocu* lui.

— *Noroc* să ai.

Vine Jidanul:

— Da tu ce cei?

— Binele, Luminate.

— Binele l'a luat Turcul.

— *Alci!*

— De *lei* să nu te mai saturi.

S'arată și Bulgarul.

— Ție ce-ți pofteste gustul?

— Binele, Meștere.

— A venit Turcul mai de dimineată.

— Ei, ce *prost* am fost, că n'am venit eu întâiu!

— *Prost* să rămii.

Romînul se mai oprise pe la niște tufe de căpșune și întîrziase. Cînd se-nfătoșază, Dumnezeu îi zice cam răstit:

— Dar tu ce cauți?

— Binele, Stăpîne.

— Binele-î la Turci.

— Norocul lor.

— Pe noroc a încălecat Grecul.

— *Dar* eă cum rămîn?

— *Darnic.*

S'a părăndat Rușii, Nemții, Ungurii și le-a dat Dumnezeu ce-a apucat. Țiganul găsisese de dimineață o ciupercă, și pîn' a scăpărat de-a înjghebat foc s'o coacă, îl luase ceilalți înainte.

— Ție ce să-ți mai daă?

— Să-mi dai binele, Mărite.

— L'a luat Turcul.

— *Dar* eă?

— Darul i-al Romînului.

— Alei!

— Și leiă ți-aă scăpat din mină.

— Apoi nu-î *batjocură* asta, să mă lași așa pe dinafară?

— De *batjocură* să fii cît îi trăi.

ARHANGHELUL GABRIEL

De trăit, trăia bine românul, c'avea de toate: casa lui era stup, nu alta. Il strica numai un lucru: nu-l făcea nevasta copil.

Și-și zicea el:

— Pentru cine mă strădănuiesc și răsbat prin toate? Pentru cine string eu avere? Dulceața bunurilor n'o cunosc, căci n'am un copil din singele meu, care să-mi împrăstie grijile c'o gîngurială, să-mi descrețască fruntea c'o atingere de degetele.

A umblat femeea prin babe, s'a dus pe la vrăci, a întrebat de doctori, — dar în zadar: Nu odrăsește din piatră, macar de-ai uda-o și cu lacrimă.

La urmă a încercat și la popă: Dumnezeu e mare și toate i-s în putere. Da sfîntia sa, om blăstămat: cînd a văzut el nevasta rotongioară

și cu vin în coace, a căzut în gura lăcomiei și-a pus gînd necurat asupra ei:

— Bine flică; eu am să mă duc la biserică ș'am să cer sfatul Arhanghelului Gabriel. Vină mai încolo și ți-oîu spune răspunsul.

Maî subsară nevasta vine după vorbă:

— Noaptea asta, — cînd vor cînta cucușii de-a doua oară, — va veni Arhanghelul la tine și te va bine-cuvînta să rodești. *Rămîne acu să se poată strecura pe poarta raiului, fără să-l simtă Sfintu Petrea.* Vezi de-l primește bine. Barbatul să ți-l depărtezi de casă.

Nevasta bucuroasă, aleargă într'un suflet să spue omului ei.

Cela, — nu papă lapte, — pricepe șiretlicul popei și să gîndește să-î tragă renghiul. Nevasta tae păseri, face plăcinte, scoate într'o botă *de cel mai bătrîor* și gătește masă ca pentr'un oaspe coborît din ceriî.

Barbatul o lasă de capul ei, ducîndu-se prin vecinî.

Cînd a prins a cînta cucușii de-a doua oară, Arhanghelul s'arată-n prag. Era întocmai după cum și-l închipuise în mintea ei frămîntată de nestrămutată credință: Imbrăcat în alb, cu ari-

pile întinse, ușoare și străvezii și cu creangă de... răchită-n mină.

— Pace ție muritoare, fii bine-cuvintată între mueri.

Orbită de atîta lumină, cade cu fața la pămînt.

Popa mîinacă din toate, soarbe vinul și cînd să blagosloviască creștina, aude vuet de ferării pe la fereastă.

Sare ca apucat și cînd se-ntoarce, minune mare:

Invălit într'un leghiceriu negru, scuturînd de să te-asurziască un smoc de chei, s'arată bărbatul minios:

— D'apoî bine Gavriile, cum ieși tu așa din raiu și nu-mi dai de știre? Îți faci de cap măi răule? D-zeu e mîniat foc; de cu sară, strigă la mine: „Unde-î Arhanghelul?.. Petre, de ce nu deschizi ochii în patru, să vezi cine intră și cine iese din raiu. Petre, am să dau cheile altuia, că mi se pare c'ai lunecat în stricăciune; m'oîu pomeni cu jumătate din iad aici pe capul meu“. Auzi tu măi derbedeule? Apoî cum să mă feșteleşti tu pe mine, om bătrîn! Tu umbli pe pămînt după mueri și eu staû cît mi ți-î ziulica la poartă, tremur în frig și-n ploae... na, să ții tu minte.

Și Sfîntu-Petrea face poc cu cheile în capul Arhanghelului.

Dă el cît dă cu cheile și de la un timp unde apucă un scăunel și prinde a măsura : săria așchiile prin ferești. După ce rupe scaunul, încurcă mîinile în chica sfîntului și-l tîrnuște cîtu-î casa.

— Aî să mai ieși din raiu fără știrea mea? Și-l face scăpat pe ușă.

Fugia Arhanghelul de par'că sbura, — macar că-și prăpădise aripile pe sub pat.

Romînul mai svîrle c'o scurtătură după el :

— În ceriū, nemernicule, că te calc din urmă!..

După ce se mai desbuimăcește, femeea cată cu desnădejde în juru-î și murmură suspinînd.

— Nu putea să mai întîrzie pe drum bătrînul dracului?..

INTRE GRADE

Șirurile de soldați creștau în toate părțile fața verde a șesului. Ostașii erau în mare fierbere. În ziua aceea venia generalul să facă inspecție. Numai fruntașul Promoroacă nu se prea dădea grijei.

Generalul sosește pe cîmp, cercetează trupele și rămîne mulțumit de instrucție și de rînduiala lucrurilor.

Se dă repaus.

Generalul își aprinde o țigară și înconjurîndu-se de ofițeri, mai vorbește cu ei de-ale căzărmei.

Da fruntașul Promoroacă, pehlivan din fire și bun de pozne, își sucește o țigară și dîndu-și capela pe ceafă, pornește prietenos în spre superiori.

— Știi ce generale, dă să-mi aprind și eu țigara.

Ceea rămîn trăsniți. Generalul, de cît să-l străpungă cu privirile:

— Cum de-ndrăsnești tu, bădărane, să vorbești
cu atita ușurință?

Fruntașul îl atinge c'o mișcare glumeață de
umăr și ferindu-l cu podul palmei îi zice rîzînd:

— Haide-hai, vorbă să fie!... Înțăleg să nu în-
drăsniască soldații, da-ntre noi gradele ... nț... nț...

PARECHE

Uită-te la mă-sa,
Și cunoaște pe fică-sa.

Da ș'atita potrivială nicî că se mai văzuse: anume să le fi făcut Dumnezeu și tot nu s'ar fi lovit așa. Nu-și legaū nicî măcar fustele de leneșe: de celea care mătură casa o dată-n lună ș'atunci scot gunoiul în poala cămeșii. De pieptănat nicî nu-și aduceaū aminte: părea că-n loc de cap, aū cite-o mogildeață de cîlți. Vorbele le scoteaū cu cleștele se-ntindea cuvîntul în gura lor, ca moarea cea stricată.

De soare nicî nu știaū că apune orî răsare. Se treziaū cu el la prînz și-l lăsaū în chindie.

Intr'o în spre ziuă de toamnă, se-ntîmplă un cutremur mare și le trezește din somn. Zorile se revărsaū. Nu trece mult și prind a cînta și cucoșii de

sculare. Fata, buimacă, cu ochii cîrpiți de somn, face către maică-sa cu mirare :

— Auzi cum se-ngîină cucosii toamna ?

— Aud dragul mamei.

— Oare să poată cînta și iarna ?

— Știu eu ?! Orî cum : iarna orî fi cîntînd, orî n'or fi cîntînd, anume nu ți-oiu putea spune — da vara știu că nu i-am auzit niciodată...

HATÎR PENTRU HATÎR.

Un duhovnic, avea obiceiul să iee de la cei ce se spovăduiau, cîte un irmilic de fie-care păcat.

Odată se duce la el un *bun-cu perjă*, să se mărturisiască :

— Ei fiule, omu-î om și păcatele-s pe oameni.
Spune tot ce ai pe suflet, că Dumnezeu țieartă greșalile pocăitului :

— Ai furat vr'odată ?

— Nu.

— Poate ai clevetit ?

— Nicî.

— Așa prin mueri, n'ai umblat ?

— Nu.

— Cum, n'ai greșit nimic, n'ai făcut nimic ?

— Nimic, părinte.

— Adă-ți aminte bine, nu se poate om să nu șchiopăteze odată în viață. Poate te-ai gândit măcar să faci un păcat?

— Nicî n'am visat.

— Cum asta? Știi ce bre... zi c'ai furat doi boi.

— Da un' se pomeneste!

— Nu zic c'ai furat, — feriască Dumnezeu de așa gînd, — da tu spune așa... *fă-mi și tu un hatîr.*

— Ei bine părinte, am furat...

— Cum se poate? Mțț... Da Dumnezeu e mare: m'oiu ruga lui și te va ierta. — Dă-mi irmilicul.

— Că nu-l am la mine — da ți l'oiu aduce, mai așteaptă-mă.

Cela, amărit de poznaș, se duce și curmă dintr'un capăt de rețevei o roticică, tocmai cit un irmilic de mare; o învălește într'o petecuță și la o răs-cruce, întîlnind pe popă, i-o pune în mînă.

— T'am adus părinte juruita.

— Bine, bine fiule...

Și făr' să se mai uite, îi dă drumul în buzunar.

Maî încolo, scoate iute petecuța cu irmilicul.

Să turbe, nu alta. Dă răpede înapoi:

— Păi bine, mă tu făr-de-lege, cum îți bați joc
de darul meu? Irmilic îi acesta?

— Știi ce părinte: *fă-mă și mie un hatîr*, zi
că-i irmilic...

CĂRĂBUȘ

Ce-î vine țiganului, numai dă sfoară prin sat că, vrăjitor ca el nu s'a mai pomenit de cîndu-î lumea: Inghiață laptele în țîța mamei și-ți gi-cește și... ciți ani are să-ți mai trăiască soacra.

Omu-î ca oaea: ajunge să sară una-n gîrlă, că celelalte dau orbiș după dînsa:

N'avea timp țiganul să-și tragă sufletul, de mare înbulzală ce era la dînsul. Lume de pe lume, cu cățel cu purcel, buluc, toți dădeau năvală la el. Nu-î vorba că le și potrivea: îți spunea și ce nu gîndia...

Da fudul și țifnos!... Improșca cînd vorbea. Să nul fi atins c'un cuvînt că-î săria țandura, se făcea foc, trăsnea și huia de ridica toți cîinii din sat.

Țiganului îi zicea *Cărăbuș*.

În vremea aceea, Turcu era mare și tare aici,

tăea și spînzura după plac, nimenea nu întreba de-î cu cale ori ba cutare treabă.

Stăpînul din satu lui Cărăbuș, — un turc care nu prea știea multe, — aude de isprăvile țiganului și-și pune-n gînd să-l prindă cu oca mică : Intr'o zi, umblînd el pe moșie, vede-un *cărăbuș* ; îl prinde și strîngîndu-l bine în mînă, pornește spre sălașul gicitorului. Abea o putut să se strecoare prin norod de-a intrat în bordeiă.

— Ei bre... gicește tu : ce-î la palma mea ?

Și ridică pumnul strîns bine în spre țigan.

Baragladina o sfeclise. Nu știa cum s'o suciască, s'o nimeriască. Cu turcul nu-î de suguit, el e-ntr'o ureche.

— Spune tu odată... anasini sictim... ce-î la palma mea ?

Și nici una, nici două, înșfacă pe țigan de chică. Intinde, trage, tîrnuește toată casa cu dînsul. Țipa faraonul ca broasca în gura șarpelui ; ai fi crezut că i s'a aprins părul în cap.

Turcul rîdea și tot feria mîna cea cu taina.

Încă-o morăială și face scăpat pe țigan. Să fi văzut fugă... glonț, nu alta.

Maî încolo se oprește și vălcărîndu-se, zice oftînd :

„Ei sărace *Cărăbuș*
Da pe-acuî mîină.ncăpuși!..“

— Așa bre, *cărăbuș* — de ce n'ai spus'o deodată?

Turcul deschide palma și gîza, întinzînd aripile, își dă drumul în aer bîzîind.

— Bun... halal vrăjitor... *cărăbuș*: ai gîcit...

LA TEAPĂ

Fac nunta frumușel și însurăței s'așază în căsuța lor. Iși erau pe plac; se-nțelegeau în toate; — numai nevasta avea un cusur: nu potrivea bucatele după gustul bărbatului. Și doar se muncia ea într'o părere să-î nimeriască odată placul, dar nu era chip și pace!

— Degeaba; orî cum-îi întoarce-o, nu faci tu mîncarea cum o făcea mama...

De la o vreme—după ce s'a mai învechit sita, — a început a se mai trage și de păr.

Traiul se-năspria pe zi ce trecea.

Odată femeea se iea cu treburile pe afară și uită fasolele la foc, de-aû fiert pîn' s'aû afumat ș'aû ars pe fundul oalei.

De scîrbă nu mai știa încotr'o s'o apuce.

Cînd i-a venit omul de pe unde fusăse, i-a pus masa cu frică. Iși aștepta cu groază osînda.

Bărbatul prinde a mânca din fasole cu poftă:

— Bine c'ai mai învățat și tu a face mîncare;
— ia acu îmi place: cu fasole de-acestea m'a crescut mama...

Omului nui-i îndămînă, pîn' nu-și dă în petic...

SĂMINȚĂ DE VORBĂ...

— Jaca nu-î cățel...

— Ba-î cățel.

Și fetica săria pe genunchii lui tată-su, îl apucă de barbă, îl trăgea de musteți, inciudată foc că nu vrea să spue și dînsul că țincu-î cățel.

— Are ochi ca toți cățeii, schelălăe ca dînșii... da nu-î cățel!..

— Ba da.

— Ba nu.

— Ba-î așa.

— Ba nu-î așa.

— N'are labe?... nu l'a făcut Dolca?... n'are urechi ca toți cîinii?..

Tatăl e liniștit, zîmbește șiret, netezînd țincul.

— Ui'te are labe, l'a făcut Dolca cățeaua, are urechi ca și cîinii... da vezi că tot nu-î cățel!..

— Ba da, da, da...

— Ba nu, nu, nu...

Fata necăjită bate din pumnii și-o ține pe-a ei; mai să dea în plîns de ciudă.

— Da ce-î dacă nu-î cățel?

— Are coada cîinilor și sub coadă tot ca ei; părul e tot ca a cîinilor... da nu-î cățel, nu-î!...

— Da ce-î atunci?..

— Iacă nu-î cățel!.. gura-î ca a masei; sugă ca toți țincii; are să latre ca și cîinii... da tot nu-î cățel!

Fata, în culmea necazului, pornește-n plîns.

— Da ce-î, dacă nu-î cățel?..

— Ia-î cățea... proast'o!

Și tatăl întoarce țincul cu gaidelile-n sus și-l întinde spre nasul feticăi.

— Vezî?..

DUPĂ ÎMPREJURARE . . .

○ Țigancă bătrână da să treacă peste-o punte ; cum însă lemnul se jilăvise de ploae, și desaga îi era plină cu de căpătat, sta la gînduri, de teamă să nu izească părăul cu trupul și cu tot bunul ei.

Cumpănindu-se dînsa așa cu judecata, iacă a-junge acolo și-o catană.

— Fă loc, dogorit'o, să trec.

— Ba nu, mînca-te-aș, — să nu lași baba la haman, că te lasă ibovnica. Ești mare și-nvățat, voinic și din viță. Să trăiești ca să-ți porți numele. Ai fost la Plevina de te-ai bătut cu turcii te cunosc eu, lasă . . . Trece babei desagă dincolo, c'ai s'ajungi ghineral și poate chiar fruntaș ; văd eu că ai călcătură de om norocos . . .

— Stringe-ți baerile gurei, păstramă afumată, și fă loc, că te dau pe gîrlă

Soldatul o apucă de-un umăr, îi face vînt la o parte și trece puntea fluerînd.

Da țiganca din urmă, pîrjol :

— Aî fost tu la Plevina, măi prăpăditule? — din gard. Te-ai bătut cu turciî, haî? — pe malul rîpei și pe după tufari. Aî tu ibovnică, janghinosele? — pe soacră-mea. Din viță ești tu, mango-situl? — fecioru jîtarului, făcut cu muta boarului. Aî să ajungi ghineral, păcătosule, cînd oiū hi eū nevasta mitropolitului. Auzitu-m'ai, tu, măi orop-situl? — Să te duci învîrtindu-te ca roata cea hodorogită și pîn-îi ajunge acasă, să te ajungă și vătămătura, iaca așa, na ...

IMPĂCARE

Toată suflarea pământului era mulțumită de partea cu care-o învrednicise meșterul lumii: Pășerile, mai răpezi ca săgeata, lunecaū printre crenșile stufoase ; peștiū se răsfățiaū în unde ; jigăniile înfundase codrii. Pretutindenī bucurie și laudă creatorului.

Dumnezeū, după ce-o așezat totul după rînduială, se întinde lenos pe-o muche de nour și răzemîndu-se cu-n cot de lună, căta spre pămînt cu mulțumire. Chitia și el, că de data asta a făcut totul cu potrivială și că n'are să se iște nici un bănat.

Aș... lumii numai moartea-ī intră-n voe.

Sfîntu-Petrea aduce o jalbă. Dumnezeu se ridică în podul palmei :

— Cine are a se plînge în potriua mea, Petre ?

— Femeile, meștere...

— Ah... mi-am făcut singur necazul! Ce-mă mai trebuia și calabalîcul acesta!..

— Ea o belea pe capu bieților oameni!..

— Și ce aū a-mă mai bănuī?

— Nu știū... spun că vroesc să grăească ele cu luminaarea voastră. Ia auzi-le ce huet fac la porțile cerului! Nu le mai înțălegi vorba: par'că ar gîgîi un cîrd de gîște.

— Zile să vie..

Și Dumnezeu mînios se lasă iar într'un cot. Cu toatele daū busna huruș. Din gură trānceniaū mai dihai ca roata morei și cu picioarele boncāniaū de să nārue podeaua cerului.

Sfintu-Petrea le țistuia din urmă.

— Ei, cum vi-ī soliea?

— Poī — face una mai ajunsă de cap — ne-ai nedreptățit, să nu vă fie cu supărare.

— Cum?..

— Credem că nu-ī cu cale, așa cum ați rînduit înălțimea voastră treburile: Toată jigania de pe fața pămîntului, de cum leapădă fătul, e scăpată de necaz; una că numai bolesc după facere, apoi unde mai puī că, puiul cum iese din mamă, umblă pe picioare, sugē singur făr' să deē de grije nimăruī!.. pe cînd noi păcătoasele!.. Ș'aici femeile

se pun pe plîns. — Noi chinuim cu anii ! apoi asta î dreptate?..

Plîns'au ele de curgeaŭ lăcrimile gîrlă și de scîncitul lor, nu se mai auzia, nici toaca-n ceriŭ.

Dumnezeŭ zimbește răutăcios:

— Bucuriea-și are partea ei de scîrbă : Voi stați toată viața voastră sub aripa bărbatului pe cînd celelalte dobitoace se întîlnesc numai odată-n an cu jumătatea lor. Dar dacă vreți numai de cît să vă ridic grija și supărarea, bine : să fac ca și voi, să vă găsiți numai odată pe an cu bărbatul...

Murmur în muerat ; cîrtiaŭ și morocăniaŭ între ele.

— Ce spuneți, vroiti?..

Una, iese din grămadă și punîndu-se pieptiș în față lui Dumnezeu, zice :

De-aș mai trage, cit am tras,
De bărbat tot nu mă las ...

Nici una nu s'a învoit la schimb și cu chipul acesta a împăcat Dumnezeu și pe femeii...

VORBE DE CLACĂ

— **H**ai și noi azi la biserică, — că-î praznic împărătesc.

— Da unde-î chip, nu vezi ce blăstămăție-î afară? — dai în glod pîn' la glesne.

— Ce-î de făcut? Citu-î ziulica de mare, să stai în casă, urăști! Da oare să ne ducem la crîsmă?..

— Dă bre, știu eu!

— Și romînu se scarpină-n cap.

— Doar așa pe lingă gard, să ne tragem...

CÎND LA DICĂ, ATUNCI NIMICĂ.

Odată... de mult, pe când poveștile, ci-că împăratul hotărîse să-și mărite fata, voia să scoată spinul din ușă.

Dă el de veste în lume, că cine i-o spune care-i mîncarea cea mai bună din toate, acelaia are să-i dea fata.

Țiganul, aude și el de asta, și nici una, nici două, își pune în gînd să încerce marea cu degetul. Șiret,—cum îi el din fire,—începe a întreba prin sat de unul de altul, cam ce mîncare ar fi mai de soiū.

„Ce știe un sat, nu știe un om singur“.

— Și la ce-ți folosește să știi care-s bunătățile pămîntului, cînd n'ai cu ce?

— Ia nu-i rău să cunoască omul...

Da să spue el gîndu? — pace.

Lumea ca lumea : unu-i spunea una, altul alta... la urmă însă, l'aū sfătuit mai mulți, că pielea

găinei și limba vacii ar fi bucatele cele mai cu multă cătare.

Își face țiganul un cuptor de pită ș'o iea la drum, în spre stăpînire. Tot drumul, bodogănia într'una ca doar' n'ar uita:.. *limba vacii și pielea găinei.*

Ajunge la scaun:

Crai îmbrăcați numai în fireturi muiate în aur, feciori mîndri la vedere și falnici la statură, tineret cît frunză pe codru; alergase băetaniî din cîte tus-patru colțuri ale pămîntului.

Cu toții s'aû pus pe ris, cînd aû dat cu ochii de țigan; se minunaû ei cum de iea trăsnet baragladinei una ca aceasta prin gînd.

Împăratul s'a încrucit și el, dar vorba de împărat e vorbă, nu putea să nu întrebă și pe țigan să-și dea știința.

— Ei, da tu, ce mîncare crezi că-î mai bună de pe pămînt?

— Păi... eu așî dice că: *limba găinei și pielea vacii.*

PATIMA CEA MAI URÎTĂ

Dacă s'a văzut mare, a plecat băetanu-n lume, să-și caute singur de cap, n'a vrut să mai stee sarcină în spinarea lui tată-su...

Multă vreme n'a știut părinții nimica de căpătul odraslei lor, că n'a vrut să le mai dea de știre.

O dată, vine un cunoscut s'aducă moșnegilor bucurie.

— Uite, am fost c'o treabă a mea în cutare țirg și m'am văzut pe-acolo și cu feciorul domniilor voastre.

Da bătrînul întrebă:

— Și cum de l-ai întilnit?

— Ah!.. mi-î că vă voiî strica bucuria:— era la iarmaroc, înconjurat de-un cîrd de mueri, de celea fără nici un căpătăiî; îl trăgeau care-ncotro. Nu mi-a mirosit mie tocmai a bine...

Da bătrînul zice liniştit :

— Eheheî... tot băetul meu rămîne, nu-î nevoie, cu vremea se tămăduie de boala asta ; omul măi înbătrîneşte, are să ingenunche el odată, ferească Dumnezeu de măi rău...

Măi trece un răstimp.

Cunoscutul vine iar cu veste bună la moşnegî :

— Am întîlnit pe fiul vostru...

— Ei, da acu cum l'ai găsit ?

Intreabă moşneagul neliniştit.

— Rău de tot ! — Cum nu se poate măi rău : vr'o doi îl duceau legat cot la cot, ci-că furase nişte cai.

— Nu-î nevoie, tot feciorul meu rămîne : are să-l bată, l'or măi dojeni, şi de la o vreme trebuie să se îndrepte — ferească D-zeu de măi rău...

N'o fi trecut multa vreme la mijloc şi cunoscutul vine din nou la bătrîn.

— Te-ai întîlnit şi-acum cu băetul meu ?

— Da.

— Şi ce urmări are ? Merge măi către bine ?

— De bine nu prea bine, da orî cum, tot s'a măi îndreptat : — l'am găsit beat într'o crîsmă, dormia acolo pe-un divan. O fi făcut vr'un chef şi el, ca omul, cine nu bea cînd are ce ?

Moșneagul se încruntă și oftează din adîncul sufletului:

— Ei, de-acum l'am prăpădit, nu mai am fecior ...

— Da de ce?

— Beția s-a ține de om ca scaiul, cînd te-o încăleca dinsa, apoi te-ai pricopsit, nu te poți scăpa pîn' ce nu ți-o cădea lingura de la gură.— Nicî o slăbăciune nu-î mai rea de cît beția. Mî-am prăpădit feciorul de acum ...

Și bătrînul a prins a plînge.

CUM ERA VREMEA?

De cu sară, boșerul lasă vorbă țiganului că dacă vremea se va arăta a ploae, să se ducă la tăeat nuele — așa mai după cîntători; de va fi senin, să porniască la încărcat pae...

Dar una-î vorba și alta-î treaba.

Zisa boșerului a intrat pe-o ureche ș'a ieșit pe cealaltă. — Trecuse alba dealul...

Țiganul pune capul pe pernă sara și se trezește tocmai a doua zi, odată cu soarele.

Boșerul foc pe țigan:

— Ce-am vorbit eu jivină-afurisită, fund de ciaun ce ești... Cum a fost vremea?

— Să ma ierți, sarut mîna!.. Nu era nici moșag, nici senin: era... cum e mai bine de dormit, mînca-te-aș!..

CANONUL CĂLUGĂRULUI

Ȑnăstirea venia în deal; fîntîna, cu apă limpede și rece, era-n vale; satul... cam la o asvîrlitură de băț de fîntînă.

Nevasta venia des la apă, că dă, apa numai de băut nu-î așa bună, da-ncolo trebuie la tot pasul. Călugărul, cum să nimeria, tocma cînd venia femeea, atunci să trezia și el pe cărarea din spre fîntînă. Cum da cu ochii de dînsa, n'avea altă vorbă de cît:

— La apă cumătră, la apă — hai?

— Dacă trebuie, ce să-î faci părințale.

Intr'o zi, după o bură de ploae, venia iar la fîntînă. Ca să-și mai apere fusta de udeală, o prinsăse c'un capăt în briu.

Călugărul își scurgea ochii uitîndu-se la picioarele goale și plinuțe ale femeii:

— Doamne, cumătră... frumoase pulpe mai ai.

— O fi, că-î lumea rea . . .

Din ziua aceea, călugărul cum o întâlnea, nu mai schimba vorba.

Azi așa, mină de-așisderea; — nevasta dacă vede că nu-î de-a scăparea, s'apucă de spune bărbatului. Cea, omul dracului, — în vieață nu-și prea rupsăse opincile ducîndu-se la biserică, — pune în gînd să i-o facă sfîntului și povățuește femeea: că, de i-a mai zice, dînsa să-î răspundă: — Dacă-s frumoase, nu-s frumoase numai pentru mine, ci și pentru sfinția ta . . .

A doua zi, nevasta răspunde călugărului, după cum o sfătuisese bărbat-su. Cînd aude blagoslovitu, svîrle cu potcapu-n sus:

— Și pe cînd cumătriță?

— Iaca și pe disară dacă-î putea să te furișezi și dacă ți-î vrerea — bărbatul mi-î dus la moară . . .

* * *

Odată cu întunerecul, hop și popa la ușă. Dura la deal, dura la vale, se mai vinzolesc, se serută . . . la urmă de tot, călugărul începe anăzui la muere . . .

— Mă rog părințele, mai îngăduie oleacă, îi de vreme și să nu dee cine-va peste noi.

Nu trece mult și numai s'aude la poartă:

— Aho... aho...

Da nevasta—șirată a dracului—sare de parc'că-ar fi picurat'o cu smoală și prefăcându-se spărieată aleargă tremurînd spre ușă:

— Vai de mine părințele... păcatele mele, în ce iad m'am înglodat... Ce fac eu acu? !.

Apoi ca pălită de-un gînd se-ntoarce iute. — Da călugărul rămăsese prostit.

— Știi ce?... suî pe cuptor...—pune miinele-n șold și să stai nemișcat... stîncă de piatră nu alta... auzit'ai? — Că de m'a întreba, am să-î spun c'am cumpărat o oală mare, de cea cu două torți. Sfinția ta, tot ești îmbrăcat în negru, nu te mai cunoști...

Zis și făcut.

Intră și românul.

— Buna vreme nevastă.

— Mulțumesc bărbate... te-ai întors?

— Intors nevastă...

Românul, prinblîndu-și ochii prin casă dă de călugăr:

— Da acolo ce-î?

— Ce să fie?... ia am cumpărat o oală mai în-căpătoare; sprijini la nevoe niște borș într'insa.

— Incaltea-î bună?

— Dă ... de bună, am luat'o eă...

— Numaî de n'ar fi dogită.

Şi cum era cu iuşca pe umăr, o apucă şi-ncepe a măsura oala.

Cind romînul da, călugărul de colo făcea: *baui*
-- da ştii prelung, cum fac oalele cele arse bine.

— Nu sună frumos cu iuşca, am să-ncerc c'o despicătură de lemn.

N'apucă bine să ieasă şi călugărul sare de pe cuptor.

— Ce să mă fac cumătră, mă găteşte...

— Las' că te scăp... îmbracă iute cămeşoiu ista şi vîrite subpat, c'am să zic că mi-a fatat mînzata.

Călugărul ascultă.

Vine şi romînul c'o jărbie în mîină.

Din prag vede o pată albă sub pat.

— Da acolo ce mai ai?

Şi se face a uita de oală.

— Iraa... ui'te nu ți-am spus: a fătat Joiana noastră.

— E toloşcan încaltea?..

— Tea!.. un rărunchiu, nu alta, e plinuţ ca un harbujel.

Romînul s'apropie şi isbeşte cu picioru în viţel.

— Cetî mlacule... haide odată, scoală mămăligă mare...

Şi nu slăbia cu datu. — Da călugărul de colo :
meaaa...

— Ptiu, da mălăcos-îi, nici că s'ar da sculat.
Isbiturile curgeau una...

La urmă, unde începe romînul a trînti cu despicătura.

— Da ai să-l omorî bărbate că abea l'a lepădat măsă.

— De cît așa mălăieţ, mai bine-l mînînce cîinii.
De la o vreme îl răsbeşte şi pe călugăr şi sare în picioare.

Romînul se cruceşte.

— Eă îs taică... un păcat m'o adus pe-aici...
ispita diavolului — iartă-mă tăiculiţă.

— D'apoî acolo-î altarul părinte?...

Şi-î mai croeşte vr'o două.

— Mă rog...

— La biserică se roagă. Foarfecelă nevastă ş'un smic...

— Nu-ţi face rîs de mine — păcatul m'a mînat.

— Păcatul? — păcatele aū canon...

— Am să mă spovăduesc ş'am să-mă fac canon...

— Ce-î în mîină, nu-î minciună; ştiu eă ce-î
maî face pe urmă?

— Iaca acu bat o mie de mătăni.

— Ce mătăni...

— Fac ce mi-î zice atunci — numai să scap de
ruşine...

— Apoi iea să-mi treci prin rişniţă patru stam-
boale de popuşoiu — da după ce i-oîu jilăvi bine;
iea sama să-mi faci făină moleuţă — că altfeliu
te fură sfîntul...

— Rişnesc, taică, rişnesc...

* * *

Zorile l'o apucat învîrtind la rişniţă.

Desbrăcat numai în cămeşă, learcă de apă,
trăgea de hadarag, de să strămute piatra din
veşcă. Huruitul rişniţei tremura greoiu în liniştea
acelei dimineţi de vară.

Aşa cam pe la prînz, dă gata popuşoi.

Da pe la fîntînă, n'a mai dat călugărul cît a
trăit...

LA TEORIE

Căpitanul Macarie stăpînia moșiea Bălțații. Printre harghații din ogradă era și un țigan — cres-
cuse de mic la curte. Cînd a venit vremea să-l
îea la meliție, căpitanul învîrtește lucrurile cum
știe și face să-l pice faraonul în compania lui, —
că-i era drag ș'ar fi vrut să-l mai scape de la greū.

Intr'o zi fruntașul întreba recruții de pe ce se
cunosc gradele.

Vine rîndul țiganului :

- Cine comandă compania — 12-a ?
 - Domnul căpitan Macarie Dumitru.
 - De pe ce cunoști tu că-i căpitan ?
 - Hi... cum să nu-l cunosc, dacă-i de la
Bălțații!...
-

GREBLA

Se-ntorsăse de prin străinătăți acasă la țară, să facă vara cu părinții. De cînd învăța pe de parte uitase a grăi romînește.

Umbla el prin sat, da cînd să se dee în vorbă cu care-va, nu nimeria cuvintele: acu dă! numai de n'aș zice vorbă de ocară, nu știu dacă uitatul era pricina, orî se mai marghiolia și el așa, să samene a nație...

Țăraniî numa-și dădea coate pe dîndos:

— Apoi cuconașule, limba 'mnetale s'a dat după vorba franțuzuluî, s'o ascuțit, s'a făcut mai delicată, nu-î ca a noastră lată și tăpălăgoasă...

Se duce odată pe cîmp. Primblîndu-se el pe lanuri, dă peste-un creștin care grebla niște coșitură. Romînu, cum-îi el: într'o treabă nu se prea amestecă așa nepoftit, da-n cislă intră și ne-tras de mîneacă:

— Iti mai porți uritul pe celea dealuri, cu-coane. Umblă că ești tînăr, și nu te țin nevoile-n loc: că dacă-î îmbătrîni și te-or încungiura plodurile, apoi ți-a trece pofa de hoînărit.

Omu-î spune cîte-n lună; o începe de la Adam ș'ajunge unde-a dus mutul roata și surdu iapa. *Cuconașul* nostru rămăsăse ca de piatră; îngîna cîte-un cuvînt pocit ș'apoi ducea degetul la frunte ș'asuda pîn' să nimeriască o altă vorbă.

Romînul sta cu bărbiea răzămată-n în coada greblei și se uita minunat la tînăr:

— Vine departe tîrgu acela, unde ești cu în-vățătura?

— Departe.

— Tot să fie ca la o mie de poște...

— Mai mult.

— Elei!..

— De-acolo înainte nu mai este pămînt, tot apă.

— Auzi tu, minunăție!.. Și ce-ai gîndit de te-ai înstrăinat așa? N'ai aici de toate? — de să mîinîci cu lingura și tot să mai rămîie...

— Invăț carte.

— Cu drept; omu de ce știe, de ce-ar vrea să mai afle. Numai mă gîndesc ce trebuie să fie în capul 'mnetale: — învățăturile de pe lume, ai?..

— Aşa-î.

— În țara aceea trebuie să se fearbă piatra cea scumpă: simburile înțălepciunei și cumpăniala gândului...

— Cum zici.

— Acolo-î marginea pământului?

— Acolo.

Rămîne abătut:

— Ce-am văzut și ce cunoaștem noi! Am văzut cîmpul și pădurea și ne pricepem să luăm o sapă de coadă. Da lasă, umblați măcar 'mnevoastră, noi om munci aici, că nu tuturor li-î dat să știe!..

— Și ce faci aici pe cîmp?

— Adun fin.

— Cum îi zice istia cu care învălești brazdele?

— Și zeu, chiar i-ai uitat numele?

— Nu-mi aduc aminte.

Da cu vîrful botinei tot apăsa în pîeptenele greblei, de mai îi îngropase dinții. Cînd îndesa mai tărișor, coada numai da să scapete de sub bărbia omului.

— Ia mai gîndește-te; — că orî cite-ar învăța omul, tot — îi mai rămîne în cap un locușor pentru vorbele cu care-a crescut...

Romînu îl măsura din ochi și vedea bine că se fasolește, ca să pară a limbă străină. Își pune în minte să prindă pe boier cu oca mică. Cînd a simțit el că cela apasă mai virtos în greblă, ridică capul și dă drumul coadei de se oprește toc-mai în nasul boierului.

— Iii... afurisită *greblă*!..

— Așa-î zice cucoane, — i-ai dat peste nume.

INTRE DOUA FOCURÎ

Odată, așa de la beție, să țiea la bătae în crîșma unui ovreî doi buclucași. Orî cum, unul din amîndoi trebuia să minînce chelfănia. Cel bătut, purcede judecată în potrivea celuiîalt, jăluindu-se cum că l'ar fi stilcit fără nici o vină — și pune martor pe crîșmar.

Da inpricinatul, face ce face, și întilnește pe jidan:

— Să nu cum-va să mă dai de gol, că te pîrjolesc ca pe guzganî...

Potrivnicu, pe de altă parte, îi hotărăște să spue cum a văzut:

— Că de altfel, ai să faci paștele pe coaste...

Evreul era prins între două ghionturi și n'avea încotro vișca. Cînd la termen, judecătorul îl întrebă:

— Dumnea-ta ai fost față, cine-a dat *întăi*?

— Întăi? — Zău nu știu, n'am vuzut...

Maî încolo, scoate iute petecuța cu irmilicul.

Să turbe, nu alta. Dă răpede înapoi:

— Păi bine, mă tu făr-de-lege, cum îți bați joc de darul meu? Irmilic îi acesta?

— Știi ce părinte: *fă-mă și mie un hatîr*, zi că-i irmilic...

CĂRĂBUȘ

Ce-î vine țiganului, numai dă sfoară prin sat că, vrăjitor ca el nu s'a mai pomenit de cîndu-î lumea: Inghiață laptele în țița mamei și-ți gîcește și... cîți ani are să-ți mai trăiască soacra.

Omu-î ca oaea: ajunge să sară una-n gîrlă, că celelalte dau orbiș după dînsa:

N'avea timp țiganul să-și tragă sufletul, de mare înbulzală ce era la dînsul. Lume de pe lume, cu cățel cu purcel, buluc, toți dădeau năvală la el. Nu-î vorba că le și potrivea: îți spunea și ce nu gîndia...

Da fudul și țiños!.. Inproșca cînd vorbea. Să nul fi atins c'un cuvînt că-î săria țandura, se făcea foc, trăsnea și huia de ridica toți cîinii din sat.

Țiganului îi zicea *Cărăbuș*.

In vremea aceea, Turcu era mare și tare aici,

tăea și spînzura după plac, nimenea nu întreba de-î cu cale ori ba cutare treabă.

Stăpînul din satu lui Cărăbuș, — un turc care nu prea știea multe, — aude de isprăvile țiganului și-și pune-n gînd să-l prindă cu oca mică: Intr'o zi, umblînd el pe moșie, vede-un *cărăbuș*; îl prinde și strîngîndu-l bine în mîină, pornește spre sălașul gîcitorului. Abea o putut să se strecoare prin norod de-a intrat în bordei.

— Ei bre... gîcește tu: ce-î la palma mea?

Și ridică pumnul strîns bine în spre țigan.

Baragladina o sfeclise. Nu știa cum s'o suciască, s'o nimeriască. Cu turcul nu-î de șuguit, el e-ntr'o ureche.

— Spune tu odată... anasini sictim... ce-î la palma mea?

Și nici una, nici două, înșfacă pe țigan de chică. Intinde, trage, tîrnuește toată casa cu dînsul. Țipa faraonul ca broasca în gura șarpelui; ai fi crezut că i s'a aprins părul în cap.

Turcul ridea și tot feria mîina cea cu taina.

Încă-o morăială și face scăpat pe țigan. Să fi văzut fugă... glont, nu alta.

Mai încolo se oprește și văicărîndu-se, zice oftînd:

„El sărace *Cărăbuș*

Da pe-acuî mină-ncăpușî!..“

— Așa bre, *cărăbuș* — de ce n’ai spus’o deodată?

Turcul deschide palma și gîza, întinzînd aripile, își dă drumul în aer bîzîind.

— Bun... halal vrăjitor... *cărăbuș*: ai gîcit...

LA TEAPĂ

Fac nunta frumușel și însurăței s'așază în căsuța lor. Iși erau pe plac ; se-nțelegeau în toate ; — numai nevasta avea un cusur : nu potrivea bucatele după gustul bărbatului. Și doar se muncia ea într'o părere să-î nimeriască odată placul, dar nu era chip și pace !

— Degeaba ; orî cum-îi întoarce-o, nu faci tu mîncarea cum o făcea mama . . .

De la o vreme—după ce s'a mai învechit sita, — a început a se mai trage și de păr.

Traiul se-năspria pe zi ce trecea.

Odată femeea se iea cu treburile pe afară și uită fasolele la foc, de-aû fiert pîn' s'aû afumat ș'aû ars pe fundul oalei.

De scîrbă nu mai știa încotr'o s'o apuce.

Cînd i-a venit omul de pe unde fusăse, i-a pus masa cu frică. Iși aștepta cu groază osînda.

Bărbatul prinde a mânca din fasole cu poftă:

— Bine c'ai mai învățat și tu a face mîncare;

— ia acu îmi place: cu fasole de-acestea m'a crescut mama...

Omului nui-i îndămînă, pîn' nu-și dă în petic...

SĂMÎNȚĂ DE VORBĂ...

— Jaca nu-î cățel...

— Ba-î cățel.

Și fetica săria pe genunchii lui tată-su, îl apucă de barbă, îl trăgea de musteți, inciudată foc că nu vrea să spue și dinsul că țincu-î cățel.

— Are ochi ca toți cățeii, schelălăe ca dinșii... da nu-î cățel!..

— Ba da.

— Ba nu.

— Ba-î așa.

— Ba nu-î așa.

— N'are labe?... nu l'a făcut Dolca?... n'are urechi ca toți cîinii?..

Tatăl e liniștit, zimbește șiret, netezind țincul.

— Ui'te are labe, l'a făcut Dolca cățeaua, are urechi ca și cîinii... da vezi că tot nu-î cățel!..

— Ba da, da, da...

— Ba nu, nu, nu...

Fata necăjită bate din pumnî și-o ține pe-a ei; mai să dea în plîns de ciudă.

— Da ce-î dacă nu-î cățel?

— Are coada cîinilor și sub coadă tot ca ei; părul e tot ca a cîinilor... da nu-î cățel, nu-î!...

— Da ce-î atunci?...

— Iacă nu-î cățel!.. gura-î ca a masei; sugă ca toți țincii; are să latre ca și cîinii... da tot nu-î cățel!

Fata, în culmea necazului, pornește-n plîns.

— Da ce-î, dacă nu-î cățel?...

— Ia-î cățea... proast'o!

Și tatăl întoarce țincul cu gaidele-n sus și-l întinde spre nasul feticăi.

— Vezi?...

DUPĂ ÎMPREJURARE ...

O țigancă bătrână da să treacă peste-o punte; cum însă lemnul se jălăvise de ploae, și desaga îi era plină cu de căpătat, sta la gânduri, de teamă să nu izească părăul cu trupul și cu tot bunul ei.

Cumpănindu-se dînsa așa cu judecata, iacă a-junge acolo și-o catană.

— Fă loc, dogorit'o, să trec.

— Ba nu, mîncă-te-aș, — să nu lași baba la haman, că te lasă ibovnica. Ești mare și-nvățat, voinic și din viță. Să trăiești ca să-ți porți numele. Ai fost la Plevina de te-ai bătut cu turcii te cunosc eu, lasă... Trece babei desaga dincolo, c'ai s'ajungi ghineral și poate chiar fruntaș; văd eu că ai călcătură de om norocos...

— Strînge-ți baerile gurei, păstramă afumată, și fă loc, că te dau pe gîrlă

Soldatul o apucă de-un umăr, îi face vînt la o parte și trece puntea fluerînd.

Da țiganka din urmă, pîrjol :

— Aî fost tu la Plevina, măi prăpăditule? — din gard. Te-aî bătut cu turciî, haî? — pe malul rîpei și pe după tufari. Aî tu ibovnică, janghinosule? — pe soacră-mea. Din viță ești tu, mangosule? — fecioru jîtarului, făcut cu muta boarului. Aî să ajungî ghineral, păcătosule, cînd oiū hi eū nevasta mitropolitului. Auzitu-m'aî, tu, măi orposule? — Să te duci învîrtîndu-te ca roata cea hodorogită și pîn-îi ajunge acasă, să te ajungă și vătămătura, iaca așa, na...

IMPĂCARE

Toată suflarea pământului era mulțumită de partea cu care-o învrednicise meșterul lumei: Pășerile, mai răpezi ca săgeata, lunecău printre crenșugile stufoase; peștii se răsfățiau în unde; jigăniile înfundase codrii. Pretutindenă bucurie și laudă creatorului.

Dumnezeu, după ce-o așezat totul după rînduială, se întinde lenos pe-o muchie de nor și răzemiindu-se cu-n cot de lună, căta spre pământ cu mulțumire. Chitcă și el, că de data asta a făcut totul cu potrivială și că n'are să se iște nici un bănat.

Aș... lumei numai moartea-î intră-n voe.

Sfîntu-Petrea aduce o jalbă. Dumnezeu se ridică în podul palmei:

— Cine are a se plînge în potriva mea, Petre?

E— Femeile, meștere...

— Ah... mi-am făcut singur necazul! Ce-mă mai trebuia și calabalicul acesta!..

— Ea o belea pe capu bieților oameni!..

— Și ce aũ a-mă mai bănuı?

— Nu știũ... spun că vroesc să grăească ele cu lumınarea voastră. Ia auzi-le ce huet fac la porțile cerului! Nu le mai înțãlegi vorba: par'că ar gîgi un cîrd de gîște.

— Zile să vie.

Și Dumnezeũ mînios se lasă iar într'un cot.

Cu toatele daũ busna huruș. Din gură trãncniaũ mai dihaı ca roata morei și cu picioarele boncãniaũ de să nãrue podeaua cerului.

Sfîntu-Petrea le țistuia din urmă.

— Ei, cum vi-ı soliea?

— Poı — face una mai ajunsă de cap — ne-ã nedreptățit, să nu vă fie cu supãrare.

— Cum?..

— Credem că nu-ı cu cale, așa cum ați rînduit înãlțimea voastră treburile: Toată jigania de pe fața pãmîntului, de cum leapădă fãtul, e scãpată de necaz; una că numai bolesc dupã facere, apoi unde mai puı că, puiul cum ıesă din mamă, umblă pe picioare, sugе singur fãr' să dee de grije nimãrui!.. pe cînd noi păcãtoasele!.. Ș'aici femeile

se pun pe plîns. — Noi chinuim cu anii ! apoi asta-î dreptate?..

Plîns'au ele de curgeaŭ lăcrimile gîrlă și de scîncitul lor, nu se mai auzia, nici toaca-n ceriŭ.

Dumnezeŭ zimbește răutăcios:

— Bucuriea-și are partea ei de scirbă : Voi stați toată vieța voastră sub aripa bărbatului pe cînd celelalte dobitoace se întîlnesc numai odată-n an cu jumătatea lor. Dar dacă vreți numai de cît să vă rîdic grija și supărarea, bine : să fac ca și voi, să vă găsiți numai odată pe an cu bărbatul...

Murmur în muerat ; cîrtiaŭ și morocăniaŭ între ele.

— Ce spuneți, vroitiți?..

Una, ieseă din grămadă și punîndu-se pieptiș în față lui Dumnezeu, zice :

De-aș mai trage, cit am tras,
De bărbat tot nu mă las ...

Nici una nu s'a invoit la schimb și cu chipul acesta a împăcat Dumnezeu și pe femeii...

VORBE DE CLACĂ

— **5**aî şi noi azi la biserică, — că-î praznic împărătesc.

— Da unde-î chip, nu vezi ce blăstămăție-î afară? — dai în glod pîn' la glesne.

— Ce-î de făcut? Citu-î ziulica de mare, să stai în casă, urăşti! Da oare să ne ducem la crîsmă?..

— Dă bre, ştiu eu!

— Şi romînu se scarpină-n cap.

— Doar așa pe lingă gard, să ne tragem...

CÎND LA DICĂ, ATUNCI NIMICĂ.

Odată ... de mult, pe când poveștile, ci-că împăratul hotărîse să-și mărite fata, voia să scoată spinul din ușa.

Dă el de veste în lume, că cine i-o spune care-i mîncarea cea mai bună din toate, aceluia are să-i dea fata.

Țiganul, aude și el de asta, și nici una, nici două, își pune în gînd să încerce marea cu degetul. Șiret, — cum îi el din fire, — începe a întreba prin sat de unul de altul, cam ce mîncare ar fi mai de soiă.

„Ce știe un sat, nu știe un om singur“.

— Și la ce-ți folosește să știi care-s bunătățile pămîntului, cînd n'ai cu ce?

— Ia nu-î rău să cunoască omul...

Da să spue el gîndu? — pace.

Lumea ca lumea : unu-i spunea una, altul alta ... la urmă însă, l'aŭ sfătuit mai mulți, că pielea

găinei și limba vacei ar fi bucatele cele mai cu multă cătare.

Își face țiganul un cuptor de pită ș'o iea la drum, în spre stăpinire. Tot drumul, bodogănia într'una ca doar' n'ar uita:... *limba vacei și pielea găinei.*

Ajunge la scaun:

Crai îmbrăcați numai în fireturi muiate în aur, feciori mîndri la vedere și falnici la statură, tineret cit frunză pe codru; alergase băetaniî din cite tus-patru colțuri ale pămîntului.

Cu toții s'aû pus pe ris, cînd aû dat cu ochii de țigan; se minunaû ei cum de îea trăsnit baragladinei una ca aceasta prin gînd.

Impăratul s'a încrucit și el, dar vorba de împărat e vorbă, nu putea să nu întrebe și pe țigan să-și dee știința.

— Ei, da tu, ce mîncare crezi că-î mai bună de pe pămînt?

— Păi... eû așî dice că: *limba găinei și pielea vacei.*

Mița de la cramă, aude sgomot în vie și tupiliș, tupiliș se duce în spre locul de unde venia vuetul. Ajunge și ițește capul printre frunze. Șoarecul făcuse clăbucî la gură de atîta strigăt.

— Tont ce-am fost... nătîng... să-mî ieaû eû lumea-n cap pentr'o ușărnîcă!..

Se ridică cu greû în brîncî:

— A!.. unde-î pîrlita acu... s'o rup cu dințîi, s'o foarfec...

Mița de la spate ȕup și-î pune laba-n ceafă. Șoarecul se făcuse de frică numai cît o alună,— se luminase la minte, de par'că-î luase amețiala cu mîna.

— Iată-mă-s... nu ȕi-î frică?

— Mă rog iartă-mă... par'că la beție mai știe omul ce vorbește?..

CREDINCIOȘI

Casa plină de icoane,
Și podul încărcat de ghioage.

Prădase și omorîse pe niște călători la drumul mare. Pe cînd ei o luaseră la picior cu bunurile, stăpînirea-î calcă din urmă.

I-a prins și i-a pus la răcoare.

Vine termenul de judecată. Cum se făcuse, sorocul picase într'o *Vineri*. S'a sbătut ei jurații pîn' la vremea mesei, da n'aû putut ajunge la înțălegere. Și fiind-că era timpul mîncărei, curtea se înprăștie, rămîind să se dee hotărîrea după prînz.

Tîlharî, tîlharî,— da tot le trebuie de ale gurei. Cel mai mare dintre paznici, trimite de le cumpără pîine și brînză.

Straja înfinge baioneta într'o pîine și le-o întinde. Pune și brînză pe-o lopățică și le-o dă de departe.

Ai fi crezut că hrănește niște fiare, — că a fiare chiar sămănaș: Căutătura lor poncișă te străpungea. Îți îngheța singele în vine, numai uitându-te la ei; ferească sfântul să-î fi întâlnit la o vreme de noapte.

Da hoții luaă numai din pîine, de brînză nici nu se atingeau.

Cel cu paza, se miră de una ca asta:

— Da din udătură de ce nu gustați?

— Poî — face unul din ucigași — sărutăm mîinile, astă-zî e sfîntă zi de sec și noi ținem posturile...

MOMEALĂ

Nicăieri nu umblă ciniî cu
colacî în coadă.

Țiganul avea o judecată la Iași. Și cum din satu
lui și pîn' la scaun era o bună bucată de loc, pune
nevasta de-î face un cuptor de malaî să-î ajungă.

Pornește; merge el cît o fi mers și, de la o
vreme, îl apucă un puî de foame de calic. Popo-
sește într'o luncă ce-î venia în cale; desface la
gură traista cu malaiul și s'așterne pe mîncate.

S'a săturat el și cumin sta trîntit, îngreuieat
de-atita mîncare, iată că trece ș'un romîn pe-
acolo :

— Cu multă plecăciune, cucoane...

Îi dise romînul. Pe țigan la gîdilit la inimă vorba
asta.

— Bun-ajuns, băete.

Romînul naibeî, își pusăse ochii pe traista
țiganului, de cum o zărise, că era tare flămînd.

— Ați ospătat puțințel?..

— Așa-î... oleacă de-nbucăturică, ia ca la drum, ce poți apuca...

— Mai încape vorbă?.. de bună samă! Puî mîna pe o ceapă, mai c'o fărămură de mălaiu — că doar nu era s'aduceți cu lumînarea voastră, puî fripti și dulceturi...

— Cum zici, — mai ales pe căldurile acestea!

— Da un' se pomeneste?... se strică... Și-ncotro vi-î drumul?

— În spre Iași.

— La Iași?... hm!.. mi-î tare de-amirare!..

— De ce?

— Acu n'ași avea nimic de zis, dacă ar fi unul de-al de noi, țaran prost, care nu mai știe ce-î prin lume... dar măria voastră?!.. om purtat, luminat!..

— Cu adevărat, — dar ce-î?

— Păi să cari dumneta cogemite trăistoî de mincare în spate, să te hîești de atita greutate, cînd și copiii mai de-a puterea ceea, știu că la Iași cîiniî umblă cu colaci în coadă...

— Aracan-de-mine romînic'o... par-că mi-a luat cornoratu mințile, — am uitat, bre!..

— Svîrle calabalîcul la ripă.

— Ba du-l mai bine la copii.

— Săr' mîna cucoane...

Romînul se pune la masă. Cea pornește după cai morți să le îee potcoavele.

* * *

Așa pe-nserate, țiganul ajunge la rohatca Iașului. Cum intră în tîrg, ochii în patru să vadă vr'un cîine, — că i se pusăse leșin pe inimă de-a mînca.

Pîndind el așa, numa iată un dulău sprinten, cu coada adusă colac pe spate, venind în spre el. Țiganul după cîine. Fugea dulăul, dar și țiganul numa să-l ajungă. Cîinele, dacă vede că nu-î de-a scăparea, zup, peste-un gard, lăsînd coada măturoiu în jos.

— Na!... c'o scapat colacul.

Țiganul se pune pe cătate. Iea-l de unde nu-î: l'o apucat noaptea orbăcîind pe sub gard.

— Ce-ai prăpădit afumatule?

Țiganul povestește pataranja. Lumea rîdea de se tăvălia. Cu mare ce a putut aduce pe țigan la înțălegere, c'a fost pus la mînă:

— Mulțumește? de pîrlială și să ai de-n-vățătură...

INDĂRĂPNICIE

Cînd a prinde romînu la coraj, să-l lași să bee, să nu-l rupi de la pahar, c'apoî e foc. Nu vrea el să știe, că ceilalți n'au chef de ciocnit, el o ține una: cînd a bea el, să bee toată lumea!..

Era tîrziu de tot. Unu frămînta pămîntu într'o crîsmă, de-ai fi crezut că frămîntă jăratec. Negustorul nu putea nici c'un chip să-l scoată din crîsmă.

— Bine, măi creștine, eu nu trebuie să mă mai culc? Ieși afară odată, că vreau să-nchid.

— Inc'o chilă!..

— Dar dacă nu ți oi mai da?

— Păcătuești, de nici pămîntul n'are să te poată suferi, cînd-îi da ortu' popei.

— Nu mai lungi vorba și țieați tîlpășița cit e lucrul cu cinste.

Și crîșmaru dă să-l împingă de spate. Romînul se lasă pe-o lăiță și s-apucă de-un poloboc.

— Dă-ne pe-amîndoi afară...

— Du-te-odată, neagă, de pe capul meu; unde te trezești? e *casa mea* doară asta!

— Poți să-ți ieși *casa* de pe mine dacă-î a ta, eă din *crîsmă* nu mă daă urnit!..

DUPĂ PĂR...

Lucrurile din lumea asta n'aũ fost alcătuite de la început, așa cum le vedem orînduite astă-zî. Cu vremea s'aũ schimbat toate și de aceea poveștile le credem născociri ale minței omenești și nu dăm cu gîndul că ceea ce este astă-zî a avea, odată vor ajunge basme...

Alte vremuri, alte obiceiuri...

Mai de mult ci-că femeile erau stăpînitore, iar bărbații țineaũ casa; ele duceaũ friele noroadelor, puneau țara la cale, judecaũ, pe cînd bărbații păziaũ oalele acasă să nu dea în foc.

Acu, *judecătoarea* dintr'un sat s'avea de bine c'un român de-acolo, da tot pe-ascuns, ca să n'audă bărbatul ei.

Dragostea lor a ținut cît a fi ținut, da de la o vreme s'a înfundat, după cum toate trebuie să aibă un capăt:—bărbată-su o prinde cu ibovnicul.

Răscoală mare.

Bărbatul de tot că să dea în judecată pe cel ce i-a necinstit casa. Da acu-î vorba: cum să se judece, cînd tocmai nevastă-sa, ceea cu pricina, era pusă să împartă dreptatea? .. Ar veni întocmai ca și cîntecu: hai la lup să ne plîngem că ne-a mîncat oile! ..

Ce să facă românul nostru, dacă așa era rînduiala pe atunci! Acasă-î era femeie, dar în sat *Judecătoare*.

S'a plîns ei. Dînsa ascultă cu liniște tînguiala, apoi lovind cu mînie în pămînt, poruncește s'aducă pe împricinat:

— Auzi dumne-ta răul, să se apuce de stricat casele oamenilor! ..

După ce aduce pe vinovat, îl înfățișază dinpreună cu jăluitorul:

— Adevărate-s cele grăite de potrivnic?

— Adevărate ...

Răspunse împricinatul.

— Așa? — Ia-l de cap bărbate. Tu, împricinatul, fiind că ești vinovat, suferă, *dă-te după păr*, poartă capul după mîinile lui, c'ai păcătuit ...

Romînul îl înșfacă de păr și trage în toate părțile. Da cea se *dădea după păr*, purta capul

încotro-l trăgea, așa că nu suferia mai deloc. A tras bărbatul cu pricina de chică pîn' s'a lehemetuit.

Judecătoarea se-ncruntă din nou:

— Așa vor păți toți derbedei care vor umbla din muere-n muere, cătînd să facă zizanie în gospodării. Acu, tu, împricinatule, apucă de cap pe potrivnic, să știe de altă dată să-și stăpîniască femeea. Da tu, bărbate, *nu te da după păr*, că ești cel cu dreptate, înțăpenește-te bine, ține-te dîrz, lasă-l pe el să te tragă încotro a vrea...

Ibovnicul, unde se prinde de părul celuia și smuncește cît poate, de-î scotea vițe întregi din cap; își încurcase mîinile în clții bărbatului și trăgea ca de iarbă, că ist cu jalba, se ținea înfipt locului de par' că-ar fi fost răsărit din pămînt.

Și-a văzut omul dreptatea femeescă, a gustat bărbatu din mila de la nevastă ș'a zis și el ca cela: Să te ferească Dumnezeu de judecata muerei și de bătaea prostului.

Dar cine mai crede azi c'aũ fost odată lucrurile acestea aevea! Timpul a trecut, lumile s'aũ prefăcut și obiceiurile din vechime rămîn numai ca povești de adormit copiii.

Ehei, alte vremuri alte obiceiuri...

MAI DĂ ODATĂ

Se primbla țiganul prin târgul lăptăriei. În lungul trotuarelor erau înșirate oalele pline cu fruct; bulgării de unt îngălbinau par' că erau gogoși de aur. Țiganului îi lăsă gura apă, mai ales după smîntînă. Cum să facă, să nu-î cadă greu pofta? Bani n'avea, să cumpere; din cei care vindea nu se ncumătria cu el nimene, — era cum e mai rău în lume.

S'a gîndit la un șiretlic:

Se face a târgui dintr'un capăt. Intreaba femeea de preț și după ce se învoia, rămînea să guste smîntîna de bună. Își vîră degetele în oala uniea, cerca la alta și nicăeri nu-și nimeria placul: ba că-î înăcrită, ba că s'a zărit, pe alta o găsia prea brînzoasă și cîte cusururi toate.

O precupeață mai purtată, pricepe șmicheriea și cînd să-și vîre țiganul cîngile în budăi, umple

un linguroiū cu smîntînă și i-l toarnă în numele tatălui. Cea strînge mîna albiuță ș'o trece cu li- niște în lungul feței, de-alunică smîntîna la vale, pîn'o aduce în gură.

— Mțaa... asta-î bună; — mă rog, ia mai dă odată...

LECTIE

Neamțul vroia să-nvețe românește. Din cînd în cînd se da în vorbă cu oamenii ca să deprindă mai lesne.

Odată, după ce-ntreabă de-o mulțime de cuvinte, neamțul face către lume ca pentr'o reculegere:

— Boier este boier... cucoana este femee, pun... Porc este porc, — da pe cucoana lui porc, mă rog, cum spus că chiamă?..

VORBE DE CLACĂ

— Ori cum, n'are de-a face ibovnicul cu omu tău, — tot e mai aproape cămeșa de cît sumanul: Unul azi este, mine nu-î. pe cînd cu bărbatul trăești deobște.

Ihai!.. eă pe bărbat îl laă des: din *Paști-n Paști*, din *Paști-n Paști*. Da pe ibovnic cînd dă D-zeă, rar de tot: ia din *Sim-bă-tă-n Sim-bă-tă*...

NU MÎNÎNC ?

Omul, ca s'o ducă bine
în lume, trebui să aibă :
Picioare de lup,
Pîntice de popă,
Și obraz turească ...

Romînul pofteste pe-un popă la masă, — da
popa flămînd lăcustă.

— Dă, prea-sfințite, de la noi puțin, da de la
Dumnezeu mai mult. Să nu vă fie cu bănat... ospă-
tăm cu ce putem și cu ce ne-a dat cel de sus...

N'așteaptă sfințiea-sa multă rugă și s'așterne
pe mîncate. Se duceau îmbucăturile nemestecate
pe gît, piereau ca pe gura lupului. C'o mină lua
din blid și cu ceealaltă ducea la gură.

Romînul dacă vede, să dă mai lingă popă, îi
apropie mai mult bucatele și face rugător :

— Da mînîncă părinte, ăea omenește, că este,
slava domnului...

Popa înfulica mai hulpav, îndesind cu mîna îmbucăturile.

— Poate nu vă plac bucatele, da să ne fie iertat, ştii ca la noi: după pungă şi după pricepere, — da sfinţiea-ta nu te uita, iewa după obraz...

Popa, leapădă potcapul, se deschee la giubea şi se năpusteşte cu patemă asupra mîncărei. Clefăia şi grojdia mai grozav de cît guzganiî cei hămisiţi.

— Ci mînîncă părinte cumpătat, cînteşte-ne masa, nu vă uitaţi că n'aveţi cu ce...

Popa care nici nu-şi putea trage sufletul din pricina molfăeliî, scos din răbdări de atîta sîcîială, asudat cum era, zice romînuî:

— Da eî ce fac acu omule, nu mînînc?

— Poî părinte, asta nu-î mîncare, asta-î curată porcărie...

MOARTEA

Ja la o vreme de necaz, la o boală — ferească sfântul — atunci doar' de roagă omul moartea, da tot nu cu tot dinadinsul; zice și el să-și mai astîmpere focul. Știe că nu se apropie hida, pîn' nu i-a veni ciasul. Și chiar la soroc, cu cită îndărăpnicie nu se-nfinge în pragul morței, — n'ar trece hotarul vieței, doamne ferește...

Era o babă slabă de tot: bolia de nici nu-și mai aduce aminte de cînd. I se urise cu vieața; o hîriia și dinsa de azi pe mine; într'una ruga moartea:

— Doamne, nu mă lăsa, să mă mai pedepsesc; strînge-mă odată de pe pămînt. Am chinuit, de să ispășesc păcatele și celor din al nouălea neam!

Și moartea întîrziea.

Da baba avea un băetan, pe care-l chiema Iri-

miea, — gras de par'că-ar fi fost umflat cu țeviea, cogemitea buftac.

Băetu, auzind'o văicărîndu-se într'una, se gîndește la o năsd_răvănie. Intr'o amiază, se suie în clopotnița de la biserică și prinde un puî de bufniță. Cînd ajunge acasă, mă-sa ațipise. El s'apucă și pune dihaniea pe coardă, drept deasupra patului bolnavei și pe urmă iese.

De la o vreme, kaba se trezește. Cum face ochi, prinde-a geme și-a se văita:

— Of moarte, moarte... că mult mai întîrziî!

Cum se frămînta ea în pat, numai zărește și bîzliganîia de pe coardă. Puiul de bufniță pleca capul așa în jos: rotia ochii lui mari, sgiîndu-î ca să poată vedea la lumină. Baba, în buimăciala boalei, a crezut că-î necuratul, orî cine știe ce duh spurcat. De frică, se face ghem sub plapomă și-ncepe a striga pe fecioru-su.

Cu mare chin a putut'o liniști băetul.

— Cine-î de vină, dă, dacă și d-ta par'că îți faci de urît. Intr'una tot: moarte și iar moarte... Dacă-a văzut c'o chemî atîta, iaca o venit, aiasta-î moartea...

Baba tremura ca varga și unde se oțara și se strîmba de frică, de-ai fi crezut c'o muncește

ducă-se pe pustiî. Se ridică așa în mîini, ca să vadă mai de-aproape moartea. Bufnița atunci întindea și ea capul tot mai în jos. Baba cădea ca pălită de trăsnet.

— Of, că urîtă-î moartea, Irimii'o.

Băetul, ca să nu-l păliască rîsul, iese afară. Baba, dacă vede că-î pe ducă, uită necazurile boalei și nu se-ndură să moară. Se scoală cum poate, face cîte-va mătăniî, se-nchină, și apropiindu-se de moarte, îi zice cu lacrimile în ochi:

— Moarte, nu mă mai mînca pe mine, că-s o slăbătură; — mînîncă pe Irimiea, că-î spînzură bărbiea...

SOCOTIALĂ...

Îl tocmește românul pe țigan, ca să-î tae nuele. După ce-î dă tainul, îi zice să porniască la pădure, de cum s'a ivi geană de ziuă.

Da faraonul greoiu la treabă, tot timpul numai s'a întins ia așa, fără nici un spor.

Sara se-ntoarce la român, văitindu-se că s'a muncit trupul rău de tot.

— Ei, da-ncaltea mi-ai făcut multe nuele?

— Cît lumea, dumnea-ta să fii sănătos.

— Aî ca la două cărucene?

Țiganul rămîne gînditor:

— Poî, *cu tăete, maî cu netăete*, cred că poate or fi...

NU-Î MUȚA...

Romînul se duce la coasă la Ungur. Cosesc eî pînă la ameză, cînd ajunge soarele drept pîn-tece, cosașii se pun la masă. Ungurul înfulică cu o poftă de lup hămisit; Romînul gustă din masă odată, de două orî... nu merge; prinde-a strîmba din nas, să verse, nu alta. Ungurul dacă vede, face cătră Romîn:

— Munîncă... e bun...

Și împlintîndu-șî mîna în zamă, scoate un cap de mîță și-l întinde Romînului.

— Cap... bun cap...

Pe romîn îl pălise greața, îșî mușca mîîniele de ciudă c'a pus în plug cu Ungurul.

— Cap nu place... a!... îe laba... labuța e dulce.

Și lăsînd capul, începe a cotrobăi prin borș pînă dă de-un picior. Il întinde spre gura Romî-

nuluî. Zama se scurgea de-a lungul labeî, prelingindu-se într'o sfoară cleioasă, ce se întindea pe cămeşa Rominuluî.

— Munînca... pîn' disara nu daŭ muncare alta...

— Păî... nu-mî dă gustu... noî nu mîncăm carne de miță.

— A!.. asta nu-î muța... e mutanu, noî muța lăsamu de samunța...

FETELE VADANEI

Ț se dusăse numele ca de popă tuns. În tot cuprinsul nu se vorbea de cît de *vadana cu fetele de măritat*...

Trei fete, trei pîetre. — Și doar' erau măruțe de tot, s'ajungeau acum una pe alta din înălțime... nu însă și din anî; că anî, bată-î focu, fug de nu-î mai poți ajunge. De mult își așteptau ele norocul, norocul pribeagul, da vezi că el trecea tot pe-alături — c'ășa-î el — și pe la dînsule nu s'abătea nici de cum.

Fata cea mai mică era frumoasă, de cît minune mare; mijlociea slută ea, dar tot mergea; cealaltă mai stătută, urîță foc, să fugi în lume și să nu dai ochi cu dînsa; te-ai fi încuscrit mai bucuros cu mama pădurei, orî cu bahahuea bălților, de cît să faci casă cu dînsa.

Avea ea vadana trei fete, da și avere...

Vine o dată în pețit un băetan mîndru ca o mladă de stejar. Mama-și înșiră cîte trele fetele și-l lasă să-și aleagă după vrere.

Fetei celei mici, îi dă un plug cu boi, un ogor de pămînt și... ce-o mai vrea cel de sus; mijlociei, îi dă patru pluguri, un lan de pămînt ș'o ulcicuță de galbeni; celei stătute de tot — ce stătută? că era cit mă-sa — îi dă un tamazlic întreg de boi, lan cit o prinde-n ochi, un desag înțesat de poli și toate cîte trebuie la gospodăria nouă.

Flăcăul văzînd că zestrea se tot mărește, face neastîmpărat către mamă:

— Mă rog, n'ai alta mai bătrînă?..

POTRIVIRE

Rominul era orb din naștere. Dacă Dumnezeu i-a luat vederea, l'a dăruit în schimb cu bună cunoaștere la pipăit. Îți gîcea lucru, numai să-l fi atins cu degetele. Vestea iscusinței lui, ajunsăse pîn' departe.

Din botez îl chema *Vulpe*.

Venia multă lume să-î cerce priceperea și mult se minunau de rara lui ghibăcie. Niște șugubeți se pun să-l dea de rușine: Viră o vulpe într'un sac ș'o duc la orb să gîciască ce-î. Cea pipăe sarcina în lung, sucește sacu, îl învîrtește, cumpănește greutatea,—degeaba. Nu se dumeria anume ce-î: cîine, miță, orî altă dihanie. La urmă, văzind că nu dă de rostul tainei, prinde a se scărpină în cap ș'a se căina:

— Ei, *Vulpe... Vulpe...*

Ai umblat, cit-ai umblat.

Dar acu drept *te-ufundat...*

Ceea nu se dumeresc că el își plînge păcatele și zic minunați:

— Mare iscusință, a gîcit ș'acum!...

MESIEA

Fata era fără păreche de mîndră, pica de frumoasa, coz nu alta. Avea numai un cusur: era jîdancă. Băetanul, nici el de lepădat, da unde era chip să se apropie de codană, că nu-l suferia nici cum. Şi doar, numai un păcat avea şi dînsul: era goî.

Flăcăul se gîndeşte cum ar face să-ncurce mintea fetei, ca să poată sări pîrlazul legei.

Era în timpul verei. Fata dormia afară pe prispă. Băetanul pune atunci la cale o dracovenie: Se nvăleşte într'o prostire, îşi dă faţa cu cridă, de umere îşi prinde două aripe de gîscă şi ţinînd în mînă o smincică de salcie, trece pe la un miezul nopţii gardul la jidăncuţă:

— Rifcă... Rifcă...

— Vuus?

Cum luna bătea pe băetan din spate, îl îmbrăca într'o lumină orbitoare.

— Rifică... din tine se va naște Mesiea...
Zice și ingerul prevestitor pierе.

Nu mai știea pe ce lume-î, de bucurieа gîndului că din ea se va naște mîntuitorul neamului pribeag. N'o mai putut'o fura somnul în noaptea aceea. A doua zi chiamă pe rabin din tîrg, adună pe toți habotnicii de prin împrejurime ca să le spue vestea. Cu toții s'aũ închinat ei, ca la o aleasă a cerului. Unii s'aũ îndoit de adevărul spuselor ș'aũ zis că poate să i se fi părut: multe i se năzare buimacului...

Pentru mai bună încredințare, s'a hotărît că a doua noapte să vegheze bătrînii ca să vadă și ei ingerul.

Nici n'o apucat să cînte cucoșii întăi și vestitorul s'arată măreț și mlădios. Călca trufaș, strălucind în lumina lunei.

Aũ rămas toate bune, dar acu venia vorba: cu cine să facă pe Mesiea?

S'aũ întăles, că a treia noapte, să întrebe fata de inger.

De închis ochii, nici vorbă; bolborosia numai rugăciunii, gîndindu-se la Cel de sus.

S'arată trimisul:

— Rifică, din tine se va naște Mesiea...

— Da cu cine trebuie să-l fac?

— Cu băetanul de-alături.

— *Veî smir!*— c'un goî?

— Aşa-î vrerea tatălui.

Şi îngerul piere pripit.

Frământare mare între aleşii lui D-zeu. Nu putea ei da cu gîndul ca Mesiea lor, omul atît de dorit, aşa de rugat, să ieasă dintr'o nelegiuire.

— Solomon deaşişderea s'a născut dintr'o por-nire cu păcat ş'a fost mare...

Gîndul acesta i-aû împăcat pe toţi.

Cu pompă şi cu daruri bogate, s'aû dus bătrînii credincioşi la flăcăul de-alături, să-l înştiinţeze că Dumnezeu l'o ales de tată lui Mesiea.

Că-î cîr, că-î mîr — da la urmă, după multă rugare, a primit...

* * *

Se închee cele nouă luni:

Rabinii din toată lumea, alergă să fie faţă cînd s'a naşte barbatul mult aşteptat. Se făceau rugăciuni prin toate sinagoge. Gemeau împrejuri-mele de veniţi, că mersăse vestea pîn' peste nouă mări. Cu toţi, credincioşi bunî, doritori de omul sfînt, omul ales care-l va strînge din

priegie numai c'un semn din deget. Vor reclădi vechea faimă, vor relumina trecuta strălucire. Moașele cele mai cu nume, alergase să-și dea prinosu lor de pricepere. Afară lumea se ruga...

Era înțelegerea că, rabinul cel mai mare, să priviască întâi copilul ș'apoi să-l vadă pe rînd toată sămînția neamului bine-cuvîntat.

Poporul făcea închinăciuni fără contenire.

Inflorită la față, moașa-moașelor s'arată în prag și bate din palme voioasă :

— Gata...

Norodul dă busna. Rabinul cel mai mare își face loc și intră în casă.

Cu toții tresar de bucurie.

Dar rabinul se-ntoarce galbăn și cu privirea rătăcită; a putut să dea numai un gemăt de desnădejde ș'a căzut sdrobot la pămînt: văzuse amăgirea. Poporul îngrozit năvălește-n casă. Acolo poznă mare: *Mesiea cel dorit ieșise fată.*

FIRITISIREA ȚIGANULUI

Era pe timpul culesului viilor: an slotos, se rupeau butuci de-atîta roadă, ședeau strugurii de par'că-i butuse D-zeu cu lopata. Românul, știu ca Românul: chefliu și cu voe bună. Nu-i prea merg lui treburile ca la lume, dar ai vedea petrecanie!

Unu, face-o masă de bucurie belșugului; cheamă el cimotiile, cunoscuții mai de pe-aproape și la urmă înbie și pe-un țigan — om de-ai casei.

— După ce minîncă lumea de se mulțumește, vine rîndu firitisirilor: Inchină unul paharu, ridică altul și spune fiește-care ce-l ajunge capul. Cu toții doriau gazdei recoltă multă și cîte de pe lume. Vine și rîndu țiganului. Ista, ia paharul cu evlavie și ca să-i întreacă pe toți în urări, începe:

— Apoi să dea D-zeu să faci:

De toată viața:

cofița;

De pe tot cotoru:

ciubăru;

Dintr'o sută de pogoane: *un car de poloboace...*

CU TRECERE...

Era într'un revărsat de ziuă. Da ceață, că nu se putea cunoaște om cu om.

Un popă rătăcește drumul și dacă vede că s'a-ncurcat, tae și el 'deadreptul printr'un lan de griu. O prubuluit el așa, c'ar ieși mai răpede la luminiș. Feciorii bo-rești văd de departe pe cine-va că le calcă sămănătura, da n'aū putut deosibi bine anume cine-î.

Strigă ei la popă, da ista se face *n'aude*, și-și caută de mers. Unul din paznici dă să-l ajungă; celălalt chiue din urmă:

— Prinde-l, măi, și-l adă cobză la vale.

Feciorul agunje pe pravoslavnic din urmă, sa-propie bine, îi împlintă mina-n ceafă, se uită la dînsul, și după ce-l vede, îi dă drumul, stupind într'o parte.

— Cine-î, mă?

— Ei!.. Lasă-l la dracu firtate, că-î popă...

HOTĂRÎRE NESOCOTITĂ

Era bolnavă de facere; chinuia sărmana de-o bună bucată de vreme, sbătîndu-se în gura morței. Supărare în casă, cheltuială, alergătură! Dînsa mai multă pe cea lume, gema numai din cînd în cînd.

Barbatul, abătut — că o iubia tare mult — sta zi și noapte la căpătăiul ei, bocindu-se de nenorocirea ce-î căzuse pe cap.

A chemat popa, cetitu-i-a moliftele, i-a făcut aghiasmă, dar în zadar.

Odată, scos din fire de scîrbă, ca nebun, se aruncă în genunchi lingă patul bolnavei și prinzîndu-și și tîmplele în palme plînge înfundat, rugîndu-se cerului să se milostiviască și să nu-și întoarcă cu totul fața de la el:

— Doamne!.. abate răul de la ușa mea... Poate ț'am greșit! — iartă-mă; nu-s vrednic să ridic

macar ochii în spre tine. Eu sunt de vină, dar
îți făgăduesc de-acum să trăesc curat, departe de
trupul ei, pentru a înlătura o altă nenorocire...

Femea de și pe moarte, îl aude și dă să-l împedice :

— Nu te jura bărbate, nu te jura, că de îndreptat m'oiu îndrepta eu și mi-î că nu ne-om putea ținea de cuvîntul...

RĂZEȘII

La un petec de moșie
Un sac de hîrtie...

Rid ei Romîniî de toată jivina de pe pămînt
și pîcîlesc în dreapta și-n stînga de n'a rămas
nici dracu netras pe sfoară, da nici în de ei nu
se cruță, cînd să-ncruntă clăcașu și cu răzeșu,
apoî să te dai de-oparte și să-î privești.

Răzeșuluî i-a mers numele că-î cîrciobaș și sgîr-
cit ș'apoî de-aici, dă doamne bine: — Ba că bate
brînza în ulcior și-ntinge cu mămăligă pe de lă-
turi, numai ca s'o amăgiască să lunece pe gît;
la o zi mai mare, de să-ndură cu mare ce, să
scoată brînză cu vîrful fusuluî, ca să nu îea mult
la o îmbucătură; — nu-î vorbă, ci-că ș'atunci
i se pare că face risipă și schimbă acu în locul

fusului. Și de-acolo a ieșit vorba: *zgîrie-brînză*, — cînd se pomenește de-un om zgîrcit.

C'un ou și c'un colț de pîine, se duce la judecată la Iași, vine înapoi și aduce cu el fărmațurile de dă la găini. La el udătura-î fudulie, pita este ce este.

Acu, o corjancă — c'așa le mai zic răzășițelor — ci-că se-ntorcea de la cîmp, așa mai pe-nserate.

În drum, avea să treacă printr'o miriște. Ca să nu-și spargă papucii prin țepi, se desculță. Vai de dînsa, cum mergea cu picioarele goale prin teșituri. Se zgîriease de-și făcuse picioarele una de singe.

Taman cînd să țieasă la cîmp curat, o țepușă îi trece prin talpa piciorului. Schiopătînd, văică-rîndu-se, țieasă din miriște la luminș. După ce-și scoase ghimpele din picior, se uită lung la el și zice cu mirare:

— Mțțț... văzut'ai poznă!.. de eram încălțată, îmi spărgeam bunătate de papuci, noi-nouți!..

* * *

Tot răzeșu, ci-că s'a luat cu barda după o cioară ce-î furase o perjă din livadă; — o alungă el perjeru zi de vară toată, pîn' o ajuns la Prut. Apa

mare de tot, nu era chip de trecut. De ciudă svirle cu barda după dînsa, da n'o nimerește. Stă el cu ochii duși pe urma ei, pîn' o prăpădește din vedere; — după ce-și îea nădejdea de la perjă, face de colo necăjit:

— Să fie de sufletul lui tătă-miu...

VORBE DE CLACĂ

— Țin la *trufandale* ca și la zile. Caut verdețurile să fie tot mai *fragede*. Mi se scurg ochii după *tinerele*. Mă rog, mă dau în vînt după *prospătură*. Cînd e vorba însă de vin... poate să fie și mai *vechișor*, nu mă dau în lături...

— Drept vorba ceea : satul arde și prostul pornește-n pețit. Așa și tu, bre Ioane : dator vîndut, gol pistol și te primbli cu căciula de-a cățașa : ca Vodă prin lobodă, — halal!..

— Plîngă cei ce m'o-nprumutat, știu că n'am să le duc eu grija...

INDOIALĂ

Se întâlnește un filosof c'un călugăr.

Din una-n alta, vine vorba și de Dumnezeu. Filosofu, prinde-a îndruga verzi și uscate, vrute și nevrute, ca să aducă pe călugăr la cunoștință că, Dumnezeu n'a fost de cînd-îi lumea și pămîntul, la stîrnit așa omul, ca și alte bazaconi...

S'aû sbătut ei mult amîndoi.

Tare la cuvînt era călugărul, nu-î vorba, d'apoi și nihilistu dracului era blăstămat de tot, cînd de cînd să răstoarne pe blagoslovit; îl învirtia cu graiul așa ca pe-o păpușă, mai-mai să-l aducă la crezare. Călugărul, ca să nu se dee cu totul în stricăciune, dacă se vede bătut, zice:

— Știi ce dom'le? — dacă-o fi pe-a dumitale, atita pagubă: după moarte, m'oî prăpădi și eû, după cum se prăpădesc toate; dar dacă-o fi cum zic eû, tare mă tem că pe ceea lume, unde-oî sta eû, n'ai să stai dumneata...

RĂSGÎNDIRE

Cînd-îi dai, îi fată vaca;
Cînd-îi ceri îi moare vițelul...

Sgîrcitul, cînd a făcut clacă ș'a văzut atita lăcustă de oameni împinzîndu-î lanu și mîntuindu-î treaba cît ai bate din palme, a zis bucuros:

— Eheî, săracele mîini multe, tare-s bune!..

Da cînd s'a făcut sară și-a întins masă clăcănilor, sta posomorît și se uita chiorîș cum piere udătura, de par'că s'ar fi dus pe gura lupului, ș'atunci s'a întors cu ciudă:

— Dă dracului că nu-s de soiū gurile multe...

PRINSOARE

Amîndoi aveau meșteșug: țiganul era ferar și românul știa croitoria. Se prind ei tovarășii la cîștig și pornesc prin sate după lucru. Că-și ziceau dînșii: azi lucrează unu, mîne mai dă norocul și pe la celalalt și lucrurile se-mprumută.

Umblă o săptămîna, închee și pe-a doua, da nu le mergea de loc, nu ieșea ca din piatră, trăiau mai mult din căpătat. Îi mai minase păcatul și prin niște părți sărăcăcioase, de nici de pomană nu le mai da nimeni.

— Noî de-am avea pentru gurile noastre, că suntem săraci de tot; a mai bătut astă-vară grîndina și ceea rouă de pîine ce-o mai aveam, așa că numai ne uităm și noi în sus.

De două zile nu luase nimic în gură, li se lipise măruntaele de coaste de-amîncea.

Intr'un amurg, ajung tovarășii noștri la marginea unui sat. Cînd să treaca poarta țarnei, zăresc în niște tufe de bojî, o scroafă ce da lapte purceilor.

— Aoleu... am prins norocu de coadă. Pune mîna, romînico, pe-un godac, că eu deschid foile.

Cela se răpede, prinde picioarele de dinapoî, untăvălucel de ceia cu francu-n nas și-î dă drumu în foile țiganului.

Trec de ceea parte a satului, ca să se înstrăineze mai mult de scroafă și poposesc la o căsuță unde-a văzut ei lumină.

— Ia niște drumeți; din tot meșteșugul nostru, ne-am ales c'un purcel: dacă nu vi-î cu stingherială, lăsați-ne să-l frigem aici...

— Cum nu; oamenii buni se-mpacă, știu că n'aveți s'ațîțați focu în capul meu.

Face romînu clocotit, și opărește purcelu, ca să-l îee de păr.

— Nu-l mai jumuli atîta, măi creștine, că rămîne numai oleacă: n'ai ce vedea în ochi. Să frige el ș'așa cu păr.

După ce-l cenăltuește cela gospodărește, îl frînge de șale, îl întinde într'o tavă și-l dă în cuptor.

Li lăsa gura apă, cînd a prins purcelul a sfîrîi.

Țiganu tot cel mai șiret, se gindește cum ar putea-o face să-î rămîie numai lui purcelul:

— Cu mîncarea asta, ia numai avem să ne zămorîm amîndoi. Dacă-ar fi pentru unu, mai calea-valea, dar așa, numai foame stricată. Știi ce-am chitit eu?

— Știu, dacă mi-î spune...

— Să ne culcăm amîndoi și să visăm. A cui o fi visul mai mîndru, acela să aibă parte de friptură.

— Rămîie cum zici tu, atunci.

Cît de foame, cît de ostenială, da țiganul adoarme dus. Romînu așteaptă de să mai prăjește purcelu oleacă și-l trage prin măsele. Cînd a văzut că țiganul are de gînd să se treziască, prinde și el a se face că sforăe, ca toți adormiții.

— Romînico, ei romînico...

— Aaaa...

Și cască și să-întinde — ca după somn.

— Scoală c'am visată.

— Ce-ai visat?

— Părea, adecă ce părea, că chiar se făcea: o scară numai de aur. C'un capăt se sprijînia în ușa bordeiului meu și cu celălalt în tortile cerului.

— Auzi tu minunăție?! mttt...

— Ş'a venit îngerul cel mai mare, Gavrilă, şi-a zis că mă poşteşte Dumnezeu la masă. Eu nu zic ba, dacă mă poşteşte de ce să nu-î fac hatîru. Şi mă suî pe scară în sus, m'aburec de torti şi daû în podu cerului. Cînd colo, ce să-mi vadă ochii: o masă, ce masă, praznic împărătesc! In capăt sta Dumnezeu şi cu Dumnezăoaica; ş'apoî în şîr, toţi sfinţii. Pe mine m'a pus între Milostiv şi între piranda lui. Cum am mai mîncat, măi romînico!... Da tu ce ai visat?

— Eu tot cel urgisit: Să făcuse par'că scara ceea de care spuî şi tu.

— Ai, şi?..

— Mă suî în ceriû, da cînd să mă pun şi eu la masă, numai erau locuri.

— Cu mare ce-am încăput şi eu, n'ai văzut ce furnicar?..

— Cum nu, mă mir cum nu te-a înăduşit, şă-deai ca în cutie, te-am zărit eu... Dumnezeu mă lea de-o parte şi zice să mă-ntorc pe pămînt şi să mîininc şi eu măcar purcelu. Ce era să fac, m'am mulţumit şi cu atîta, bodaproste...

— Şi l'ai mîncat tot?

— De-ar fi mai fost încă unul!..

VORBE DE CLACĂ

Dă-ți trupul la treabă măi Iocane, nu umbla așa frunza frăsinelului, cîtu-î ziulica de mare; dă din mîini, dacă vrei să-ți dee și D-zeu. Că dă, de mîncat îi găsi tu acolo un codru de pîine la un creștin, — că nu moare nimeni de foame, — da are să te strîngă perceptorul cu ușa ș'aî să strigî: ieșiți morți, să intru eu. Ia gîndește-te oleacă: cu ce-ai să-ți plătești dările?..

— C'un chiuit la deal și altu la vale.

— Rîde lumea, creștinule...

— Ce-am avut și ce-am pierdut!... azi aici, mîine în Focșani...

— Măi, are să te bată la darabană!..

— Da, vorbă să fie!.. Ce să-mi iee? — roatele de saniea care n'o am, orî năravul?..

PICALĂ ȘI TÎNDALĂ

Tîndală duce vițica la tîrg. Cum s'a nimerit, în iarmarocul vitelor era și Picală :

— Bun ajuns cumătre.

— Bine te-am găsit.

— De vînzare țapul?

— Ce țap, măi ciacîrule, ăea sama ce grăești, nu-mî huli marfa.

— N'o lua și tu în nume de rău, mai iartă, că nu-î văzusem țitele.

— Poî, deschide ochiî.

— Ei, da ce-ai cere tu pe căprița asta?

— Da nu vezi că-î vițică, ce tot trîncănești de pe dealuri?

— Ești fermecat, orî nu te-ai hodinit bine astă noapte?

— Da ce?

— Apoî nu vezi, măi, că-i capră?

— Fă-ți cruce și zi: doamne ferește, că nu ți-i bine...

— Iea sama la vită și zi dacă nu ești stricat, orî sărit.

— Nevasta mi-a dat să vînd vițica, nu' capra.

— Treaba ei ce ți-a dat, dar tu ai adus capra.

— Măi, mare minune!..

— Uîte și tu: Are patru picioare?

— Le are.

— Are coadă?

— Cum nu.

— Mîinîcă fin?

— Mai încape vorbă?

— Se gîdilă sub coadă?

— Se gîdilă.

— Apoî ce mai stai la gînduri? Intreabă și de lume, dacă nu te dumerești singur.

Tocmai trecea pe-acolo Pepelea; Picală-i face din ochi de departe:

— Ei, da ce-atîta sfat în jurul unui cuiabar de rîe?

— Și tu măi frate cu ponosul?

— Ești la vre-o pădure, bre Tîndală, de-ai prins a crește iezî de vînzare?

— Măi, uitați-va bine, că-i vițică...

— Poate-a stat în ocol cu vacile, da noi vedem că-î capră...

Ceia prind a-l lua tot în răspăr.

— După cît judec eū, se vede lucrul c'am adus rîioasa, în locul vițicăi.

— Acu mai vii de-acasă...

— Atunci, măi cumătre Pîcală, îți vînd vițica drept capră.

S'aū ajuns ușor din preț.

Cînd acasă, femeea lui Tîndală de cît să turbeze:

— Bată-te-ar Dumnezeu, tănăule, că rău te-o mai amăgit Pîcală. Du-te mangositule și adă vițica, că alt-fel n'ai să ai zi bună cu mine.

Ba că-î sucită, ba că-î învîrtită...

— Te trag pe sfoară și copii. Pretutindenți-a mers buhul de prost. Ai să prinzi la minte, tontule, cînd a prinde părul rădăcină-n palmă.

— Las' nevastă, c'am să dau eū cu crucea peste dînsul, ți-aduc eū juncuța, nu purta grijă.

Pîcală vede de departe pe Tîndală și pricepe rostul venirei lui. Da el avea un epure crescut de mititel în casă. S'apucă în grabă și-î leagă la bot un ibricel și-n ibric pune cîți-va gologani. Cînd

intră Tindală, găsește pe Picală mustroluindu-și sălbătăciunea :

— Așa, brava epuraș; apușoară mi-ai adus, surcelile le-ai strîns de la trunchiū, halal; acu, ia suflă aici în tinicheluța asta oleacă de părăluțe, știî așa ca de-un chefușor...

Și el prinde-a strînge de nas pe epure ș'a scutura pitaciî, ca să sune. Tindală rămăsese prostit lîngă ușa.

— Bun, să trăești... Ei, d'apoî nu te zărisem măi dragă cumătre, ce măi veste?

Cela, abea o putut îngăima, de minunat, cică-lelile nevesti-sa :

— Eū n'aș mai bărăni atîta, d'apoî dacă ea mă scoate din casă, nu alta...

— Acu să lăsăm tocmiala noastră, c'aceea-l un fleac; dar ui'te ce gînd am pus: Tu-mî ești drag și-ncă și-o leacă de rubedenie, — vraū, măi, să te căpătuesc: Iea cu tine comoara asta a mea și ține-o un răstimp, pîn' te-l imbogăți, pe urmă mi-l da-o tu...

Zis și făcut.

— Da cînd a fi să-l trimiți unde-va, dă-l ș'o vîrguță dinapoî, ca să umble măi iutișor.

Tindală ducea epurele-n sîn, rizînd singur de

isprava lui neașteptată. Cînd să intre pe ușă, nu dă răgaz nevestei să vorbească și-o ia înainte:

— Epuraș, asta-î stăpîna ta, s'o cinstești! Acu, deocamdată, du-te iutișor și adă-î puțină apă rece.

Cînd să-î dee drumul, îi mai croește ș'o vargă din urmă. Epurele-și ia tălpășița și la zare.

Nevasta iar la bărbat:

— Ucigă-te-ar toaca netotule, că multă minte-ți mai trebuie. Ușor te mai pune la mină Picală, gâgăuț ce ești! Inapoi ticălosule și adă-mi vițica, că alt-feliu te opăresc.

Se-ntoarce Tindală cam rușinat.

Picală l'a zărit iar de departe:

— Cu muerea celuia, nu-l chip de pus în plug, trebuie să-î fac felul.

Iute și degrabă face planul:

Iea un ținc cruduț și-l leagă împrejurul gîtului nevestei-si. Cînd să intre Tindală, prinde a se răsti către dînsa:

— Da ce mult am să rabd eu? Crezi tu că n'are fie-care lucru capătul lui? na...

Pune mina pe cuțit și hîrțu hîrțu la gîtul femeii: Tișnia singole din cătei de-nproșca păreții. La urmă dă-n plin și plînge el mult. După un

timp își iea trișca de pe coardă și se apropie lângă trupul nevastă-sa care zăcea în sînge:

— Să te inviî de-acu, că mi-a trecut mîinea, Cine te împingea și pe tine să mi te pui de împotrivă? Cumînțește-te odată, dacă ți-î să scapi de osîndă.

Tîndală încremenise în prag.

Picală prinde-a zice de jale. Cu cît se întăria cîntecul, cu atîta nevăstă-sa, care zăcea în sînge, începe a se mișca. La urmă se ridică într'o mîină și oftînd din adînc, deschide ochii buimacă:

— Greu am dormit...

Greul era să fie o veșnicie, dacă nu cîntam din trișcă ca să te trezesc.

— Mare minune!...

Face Tîndală de la ușă.

— Aha... cumătru,—da ce vînt?

— Cu vițica ceea, îmi scoate femeea perî albî.

— Măi, n'ați trișca și du-te de-î dă oleacă de-nvățătură, ca să-ți mai ridici năduful de pe suflet.

— Mult bine mi-ai face!

— Că tot bine fac eu în lume...

Cînd a dat 'ochi cu nevasta, amandea la gîtul ei și-î tae beregata. A cîntat el pe urmă din trișcă și de jale și de bucurie, da de-nvieat pace.

Se-ntoarce la Picală. Cea dacă-l vede, zice în gînd : „Las' că te-oî potcovi eū!...“ Şi unde prinde a se boci ş'a se căina : „Păcatele mele, că la grea belea am picat. Impărăție îmi trebuie acum la bătrîneță? Of!.. friptă mi-î inima de necaz! Unde mai am eū atragere pentru mărire!.. Grea pacoste a fost să mai cadă asupra capului meu!.. Ei, de-aş găsi eū unul să meargă la scaun să se facă împărat în locul meu, cu mare mulțumire l'aş trimite!..“

Da Tindală tușește la ușă.

— Ha?..

Şi Picală se-ntoarce iute:

— Tot cumătru... Dar ce-mî poți fi tu de folos, că te știu greoiu şi nedoritor de strălucire...

— Orî cum, da un bine la vreme de nevoie tot fac...

— Sfînt să-ţi fie numele împărate...

— Blagoslovenie robilor...

— Iaca vîri-te ici în țuhalul ista, că eū te voiî duce la stăpînire...

— N'are să-ţi fie degeaba.

Infundă pe cumătru-su la strîmtoare şi se duce del dă într'un ghiol.

Ş'aşa o scăpat lumea de-un bleg, iar Picală a pus mîna pe sămîntă de vită...

VORBE DE CLACĂ

— Măi țigane, de ce ești negru?

— Pentru c'asa a fost tata...

— Poî maică-ta-î balae!

— Ce folos de cuiabar moldovean, dacă sămă-nătura-î de modoran...

— Ei, da tu rămîi de tot țigan?

— Numai cînd lipsește tata de-acasă, atunci îi țin eû locul.

— Dă cum ȕ'am spus, nu te scumpi pentr'un franc; împlinește hirtiuta ș'a dumitale să fie junca. Nu de alta, da *peste-un an*... nici n'am să te-aud cu preȕul ista...

— Măi puradeule, toȕi sunteȕi țigani cei de-acasă?

— Numai tata și cu mama nu-s romîni, da-n-colo... toȕi-s țigani.

OMUL ȘI LEUL

I

Era sărbătorire mare la curtea leului. Supușii falnicului împărat, își părăsise as unzătorile răcorite ale codrului și venise în cîrduri, s'aducă prinos de ascultare stăpînului fără samăn.

Vizuniea își deschidea intrarea în coasta unei poene încăpătoare. — Limpezișul se pestrițase de înghesuirea fiarelor spăsite.

Invăluindu-și coama bogată în mersul său mîndru, leul — înconjurat de sfetnicii lui — își făcea loc printre jîgăni, rinjînd mulțumitor. Semețul împărat își purta privirea lui aprinsă peste apa înfiorată a supușilor, îmlădiindu-și plinul trupului și desmerdîndu-și șalele cu smocul aurit al cozei lui aduse pe spate.

La mijlocul poenei s'oprește și sprijinindu-se

în labele de dinainte, rotește ochii îngîmfat, mornăind vorbă către sfetnici :

— Cine dintre vietățile pămîntului, m'ar putea întrece pe mine din putere !..

Mustețile îi tremuraă de rînjirea lui biruitoare.

Ursul și Mistrețul slugarnici pleacă capul în pămînt, și îngîină cu lingușire :

— Nu e vietate pe pămînt, mai temută de cît tine, stăpîne.

Lupul însă mai umblat, s'apropie și zice jicnitor :

— Eă cunosc un dobitoc mai tare, luminate...

— Care?

Face leul îndîrjit.

— Omul...

— Să se arăte la iveală.

Urlă turbatul împărat, arătîndu-și colții și resfrînd cîrligele ghiarelor lui agere.

— Nu-î aici.

— Și de ce nu se găsește printre sărbătoritorii mei?

— Pentru că se ține mai de ispravă de cît slăvirea ta.

Rănit în suflet, leul a gemut amar, întorcîndu-se cu rugare către lup :

— Adă-mî și mie un om aici în codru, vreau să-l văd, vreau să mă încerc din putere cu el.

— Te voi asculta, mărite.

Leul își împrășteie supușii, oprind lîngă dînsul pe cei doi sfetnici plecați.

* * *

Intilnește lupul pe om și-i spune de cele petrecute la curtea leului. — Omul se prinde că va merge la împăratul fiarelor, ca să se măsoare cu el, dar cere răgaz de pregătire.

— Ți-i în voe să faci ce vrei.

Atunci el ampie o desagă cu bocne ș'o pune pe după gîtul lupului, ca să i-o ducă pînă în codru. Amestecă o mînă de nuci, cu noduri de prund și le pune în sîn. Iea apoi un topor, un cuțit, o bucată de cîrnaț ș'un capăt de curmeiș, îndemnîndu-și tovarășul la drum.

Cînd să treacă peste-o punte ce li era în cale, omul apucă pe lup de coadă și-l rostogolește în valuri. Afundat de greutatea desagilor, jîganie s'a prăpădit în înghițirea apei lacome.

Omul pătrunde singur în răcoarea pădurei îndreptîndu-se în spre vizunia împăratului sălbătăciunilor.

Cînd l'a văzut leul, a rămas uimit:

— Cine ești tu necunoscute?

— Omul.

În vremea asta vîră mîna în sin cu nepăsare și luînd o nucă o strică între dinți neluător în samă. — Leul îl cîntărea din ochi, făcînd rotocoale în juru lui.

— Și ce mîîncî tu ?

— Nucî...

— Dă-mî și mie.

Omul îi svîrle o sburătură de prund. Leul o îea în gură și strîngînd'o între fălcî cu scrișnire, abea o poate sfarma.

— Grea ți-î hrana, omule.

— Ba zi mai bine că ești tu slab în măsele ; pentru mine nucile îs floare la ureche, uî'te cum plesnesc de lesne.

Prin leu a trecut un flor de îngrozire. Sfetnicii uimiți schimbaū fețe. — Omul strica la nucî într'una aruncînd leului noduri de prund.

— Nu-î vorbă, mîînc și bucate mai molcuțe, ca să-mî întăresc gura.

Și atunci omul mușcă din cîrnaț.

— Lasă-mî și mie de-o gustare!

Leul s'a lins pe bot de bunătatea mîîncărei.

— Dacă te hrănești mult din felul acesta de

bucate, ți se întăresc fălcile de poți sfarma și pietre.

— Și din ce faci tu minunăția asta ?

— Din cela de colo.

Și omul arată tăinuitor în spre Mistreț.

— Hai să-l facem atunci tot mîncare.

— Nu ne lasă ursul.

— Ei, cînd poruncesc eu...

— Na curmeiul și mai bine leagă-l.

Impăratul ferecă sfetnicul sănătos și s'aruncă asupra Mistrețului de-l întinde la pămînt. Omul după ce înjunghe porcul, cere un copac de foc. — Cela îi arată un stejar abătut de vijălie.

— Stăpîn al fiarelor, dacă te ții puternic, desfă-mi cu ghiarele tale trunchiul acesta slăbănog.

Leul se învîrtește, sgirie coaja cu cîngile, dar nu era chip nici să-l aschieze.

Omul îl dă în lături cu milă:

— Neputincios ce ești, lasă-mă pe mine să-l dihoc cu unghiea mea.

Opintind toporul de cîte-va ori, face o crăpătură largă în stejar. Pe cînd ascuțișul era pătruns în lemn, omul zice leului.

— Vira laba ta în brasda trunchiului și trage în lături, ca să desfacem copacul mai răpede.

Cînd ș'a afundat talpa în crăpătură, omul scoate pana toporului și brasda strîngîndu-se îmbucă laba.

— Săriți sfetnicilor c'am dat în capcană.

Ursul mornăea în legăturile lui, iar Mistrețul zăcea în sînge.

— Pe sfetnici ți i-ai mîntuit singur.

— Unde-î Lupul?

— Pe-acela l'am înecat eu.

— A păcătosul de mine, cum m'am lasat vîndut!..

Omul se pune pe trunchi și netezindu-și toporul face cu răutate:

— Ce zică, tot tu ești cel mai puternic dintre viețuitoare?

— Oîu fi eu mai tare între fiarele codrului, dar stăpînul pămîntului ești tu omule, căci iscusința e cea mai de neîngenunchiat voinicie...

II

Pe-atunci buna înțelegere și obșteasca împăcare domniau în lume. Ura și zavistia nu se răspîndise încă printre însuflețite. Era numai dragoste și orînduială în toate:

După ce-a scapat omul pe leu de la strîmtoare, aș luat'o amîndoi așa prin pădure.

— N'ai să-mi porți pică de ceea ce ți-am făcut.

— Voinicii să luptă, dar nu se pizmuesc.

Omul înmărmurit de mîndria fiarei s'oprește și graește cu înflăcărare:

— Măreață făptură mai ești tu, leule: ai coama mai bogată de cit a celui mai ales harmasar; trupul ți-î sprinten ca al unei fete mari; picioarele ți-s sănătoase de să calci o lume; ai gura tare, de sfarmă cremenea—*pacat numai că ți-î botul ca de mîță...*

Amar l'a jîcnit pe leu vorbele din urmă. Mîhnit pînă-n suflet, zice:

— Otrăvită armă e limba omului. Nici arsura flacărei și nici ascuțișul cuțitului, nu rănesc, nu dor ma îmult, de cit buba făcută de-o vorbă rea. Ah greu m'ai lovit! — Ridică toporul și implintă-l în ceafa mea, da isbește tare, colea îndeșat, te rog...

— Da un' se pomeneste, crezi c'aș face eu un așa pacat?

— Fac eu altul mai mare dacă nu m'ascuți — dă, că alt-feliu te rup...

Infrișat, omul, îngroapă toporul în grumazul leului.

— Du-te—zice el singerînd — da la anul pe vre-

mea aceasta să te întâlnesc iar aici, că alt-feliu
vînzolesc lumea val-vîrtej pînă te găsesc, ș'atunci
vai de zilele tale.

S'aû despărțit triști cei doi împărați.

* * *

Cînd s'a împlinit vadeaua se întâlnește omul cu
leul, după cum le fusăse înțelegerea.

— Bine-ai venit stăpine.

Bine te-am găsit împărat al fiarelor.

— Pune mîna după cap, de vezi rana.

Bijbie omul, dar nu găsește de cît o scrijilitură,
de care se luase sganca.

— Ai dat peste ce-va?

— Nu simt de cît o urmă ușoară, aproape ștearsă.

— Nu se mai cunoaște buba?

— De loc.

— Vezi, rana de topor a trecut, dar buba
din sufletul meu tot mă sapă, nu vrea să se
încidă. Vorbele tale otrăvite lărgesc rana, și
durerea lor nu se tămăduie. De azi înainte rupem
prieteșugul. Nu te sfășii, pentru c'ar fi mișelnic,
dar pace între noi nu va mai fi. Dușmănie și
ură îți va purta tot supusul meu, toată suflarea

codrului. — Ş'acu la despărţire, ascultă un sfat:
Infrînează-ţi limba, căci veninul vorbelor răută-
cioase e muşcătură de viperă...

De-atunci buna înţălegere şi obşteasca împăcare
aū pierit dintre om şi celelalte dobitoace din lume.

TABLA DE MATERII

	<u>Pag.</u>
Mă dreg	1
Măcar popă	5
Eva	6
Vorbe de clacă	10
Vorbe cu tile	11
Vorbe de clacă	15
Șirătenia țigănească	16
Buba	18
Isprăvile lui Picală	19
Vorbe de clacă	41
Grijă	42
Istețime	43
Socoteală bună	45
Nestatornicie	49
Inzestrarea neamurilor	52
Arhanghelul Gabriel	55
Intre grade	59
Păreche	61
Hatir pentru hatir	63
Cărăbuș	66
La teapă	69
Sămînță de vorbă	71
După împrejurare	73
Impăcare	75
Vorbe de clacă	78
Cînd la dică, atunci nimică	79
Patima cea mai urită	81
Cum era vremea ?	84

	Pag.
Canonul călugărului	85
La teorie	91
Grebla	92
Între două focuri	96
Țiganul și vodă	98
Sămînță de vorbă	99
O trageră pe sfoară	100
Negrijă	103
Fără noroc	105
Tanda și cu Manda	107
Inrudire	110
De la chef	111
Credincioși	114
Momeală	116
Indărăpnicie	119
După păr	121
Mai dă odată	124
Lecție	126
Vorbe de clacă	126
Nu mininc	127
Moarte	129
Socoteală	132
Nu-î muța	133
Fetele vâdanei	135
Potrivire	137
Meslea	138
Firitisirea țiganului	142
Cu trecere	143
Hotărîre nesocotită	144
Răzeși	146
Vorbe de clacă	149
Indoială	150
Răsgîndire	151
Prinsoare	152
Vorbe de clacă	156
Picală și Tindala	157
Vorbe de clacă	164
Omul și leul	165